

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח ביניים ליום

31 במרץ 2016

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרץ 2016
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 במרץ 2016 :
2-1	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 31 במרץ 2016 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על הרווח וההפסד הכולל ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-10	תמצית דוחות על תזרימי מזומנים ביניים מאוחדים
2-13	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-56	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:
	נספח א' - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולוי")
	נספח ב' - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות הביטוח
	דוחות בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח
	דוח בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח של הראל ביטוח (חברות מנהלות של קרנות פנסיה)

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2016

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרץ 2016 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015, אשר פורסם ביום 23 במרץ 2016 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפוי/ה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים הפיננסיים ושוק ההון (להלן ביחד: "הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית ע"י החברה עצמה ובאמצעות אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI").

הפעילות בתחום החיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות החברות הבנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן:

חברות מנהלות של קופות גמל: הראל גמל והשתלמות בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל גמל") וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").

חברות מנהלות של קרנות פנסיה: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה ולעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

הקבוצה פעילה כ-80 שנים בתחום הביטוח. בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2015, הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה בישראל במונחי פרמיות ביטוח, עם נתח שוק של כ-21%. בתחום הבריאות הקבוצה היא הקבוצה הגדולה והמובילה בשוק עם נתח שוק של כ-42.6%. בתחום ביטוח כללי הקבוצה הינה קבוצת הביטוח השנייה בגודלה עם נתח שוק של 15.1% ובהיקף הפרמיות בביטוח חיים הקבוצה הינה הרביעית בגודלה עם נתח שוק של כ-16.7%. בתחום ניהול קרנות פנסיה חדשות לקבוצה נתח שוק של כ-16.5%. בתחום ניהול קופות גמל, לקבוצה נתח שוק של כ-7.8%.

1.2 בעלי המניות בחברה

החברה הינה בבעלות מלאה (100%) של החברה הציבורית הראל השקעות. נכון למועד פרסום הדוח, משפחת המבורגר (אייר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור) מחזיקה - בעיקר באמצעות ג.י.י. ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברת החזקה בשליטתם המלאה - בכ-50.05% מזכויות ההצבעה בחברה ובכ-49.60% מהון המניות המונפק של החברה.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים**2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח**

- 2.1.1 דירוג מעלות - הראל הנפקות
לעניין דירוג מעלות של שתי סדרות אגרות חוב של הראל הנפקות ראה באור 6ג. בדוחות הכספיים.
- 2.1.2 אישור נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50ב' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
לעניין אישור בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50ב' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ראה באור 9(17) בדוחות הכספיים.
- 2.1.3 חלוקת דיבידנד
לעניין חלוקת דיבידנד בחודש מרץ 2016 - ראה באור 8(3) בדוחות הכספיים.
- 2.1.4 מדיניות התגמול- הראל ביטוח וחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים
לעניין מדיניות התגמול המעודכנת בהראל ביטוח ובחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים ראה באור 9(10) בדוחות הכספיים.
- 2.1.5 הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ
לעניין הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיר - ראה באור 9(1) בדוחות הכספיים.
- 2.1.6 חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בקבוצה
לעניין חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בקבוצה - ראה באור 9(13) בדוחות הכספיים.
- 2.1.7 התקשרות בעסקה שאינה חריגה
לעניין התקשרות בעסקה שאינה עסקה חריגה - ראה באור 9(15) בדוחות הכספיים.
- 2.1.8 לעניין העברת מניות דקלה בסך של 30 מיליוני ש"ח מהחברה לידי הראל השקעות, ללא תמורה, כדיבידנד בעין -
ראה באור 8(5) לדוחות הכספיים.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

- 2.2.1 הנפקת הון משני מורכב - הראל הנפקות
לעניין הנפקת הון משני מורכב (אגרות חוב סדרות יב' - יג') באמצעות הראל הנפקות - ראה באור 10(2) בדוחות הכספיים.
- 2.2.2 אסיפה שנתית
לעניין אסיפה כללית של החברה שהתקיימה ביום 13 באפריל 2016 ראה באור 10(1) בדוחות הכספיים.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

תוצאות הפעילות של החברה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות החברה:

2.3.1 כללי

הרבעון הראשון של 2016 לווה בתנודתיות חדה מאוד בשווקים הפיננסיים בעולם. במחצית הראשונה של הרבעון נרשמו ירידות חדות בשווקי המניות בעולם תוך כדי ירידה במחירי הסחורות בדגש על הנפט. בחלקו השני של הרבעון נרשמה מגמה הפוכה בשווקים נוכח אינדיקאטורים כלכליים חיוביים יותר מכיוון ארה"ב וסין, בשילוב מדיניות מוניטרית מרחיבה יותר של בנקים מרכזיים בעולם.

בארה"ב האינדיקאטורים ברבעון הראשון היו מעורבים. לצד שוק תעסוקה חזק ויציבות בצריכה הפרטית, נרשמה חולשה בנתוני הייצוא והתעשייה שמושפעים לשלילה מחוזקו של הדולר והירידה במחירי האנרגיה. הדולר נחלש במהלך הרבעון הראשון מול מרבית מהמטבעות המרכזיים בעקבות התמתנות הצפי לתוואי העלאת הריבית. על פי האומדן הראשוני הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 0.5% בשיעור שנתי.

בגוש האירו האינדיקאטורים לרבעון הראשון היו מעורבים. לצד שיפור מתון בצריכה הפרטית, סנטימנט החברות ירד במהלך הרבעון הראשון והאינפלציה נותרה נמוכה מאוד. בתגובה לצמיחה המתונה הבנק המרכזי הרחיב את המדיניות המוניטרית שלו במהלך הרבעון ע"י הגדלת הרכישות, הפחתת איכות אג"ח שהוא רוכש והפחתה נוספת של הריבית. על פי האומדן האחרון הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 2.1% בשיעור שנתי.

בישראל, האינדיקאטורים האחרונים לפעילות ברבעון הראשון של 2016 היו מעורבים; הצריכה הפרטית ושוק העבודה הישראלי המשיכו להציג תמונה חיובית (שיעור האבטלה ברבעון הראשון עלה קלות ל-5.3%) מנגד, בשל המטבע החזק והחולשה בשוקי היעד של ישראל, נתוני הייצוא, היו חלשים. על פי האומדן הראשוני הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 0.8% בשיעור שנתי.

במדינות מתפתחות ובשווקים המתעוררים ההתאוששות במחירי הסחורות בעולם יחד עם התמתנות החשש מעליית ריבית מהירה בארה"ב, תרמו לשיפור כלכלי ברוב השווקים המתעוררים, במיוחד במחצית השנייה של הרבעון הראשון. התוצר בסין גדל במהלך 4 הרבעונים האחרונים ב-6.7%, כאשר המדיניות המוניטרית והפיסקאלית המרחיבה תרמו לשיפור באינדיקאטורים במהלך הרבעון.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

הקבוצה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של חברות הקבוצה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

2.3.3 שוק המניות

מדד ת"א 100 ירד ב-4.9% במהלך הרבעון הראשון של 2016, אך תוך כדי תנודתיות גבוהה. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.4 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון הראשון, ירידה של 4% לעומת המחזור הממוצע ב-2015. במהלך הרבעון הראשון מדד MSCI ברוטו העולמי ירד ב-0.2% ומדד MSCI ברוטו של השווקים המתעוררים עלה ב-5.8%.

2.3.4 שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי עלה ב-1.3% ברבעון הראשון של 2016. במהלך הרבעון מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-1.4% ומדד אג"ח הקונצרני עלה ב-1.0%. מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 4.3 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2016, עלייה של 4% לעומת המחזור הממוצע ב-2015.

2.3.5	קרנות נאמנות
	קרנות הנאמנות רשמו פדיונות נטו של 11.6 מיליארדי ש"ח ברבעון הראשון של 2016, זאת לאחר כ-33.7 מיליארדי ש"ח פדיונות ב-2015. מרבית הפדיונות במהלך הרבעון היו בקרנות המתמחות באג"ח (8.3 מיליארדי ש"ח).
2.3.6	מוצרי מדדים
	על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמדו בסוף הרבעון הראשון של 2016 על 98.5 מיליארדי ש"ח, ירידה של כ-5% בהשוואה לסוף 2015 (103.5 מיליארדי ש"ח). בלטו לשלילה תעודות הסל על מניות בחו"ל שרשמו פדיונות של 1.1 מיליארדי ש"ח.
2.3.7	שוק המט"ח
	השקל התחזק במהלך הרבעון הראשון של 2016 ב-3.5% מול הדולר (לרמה של 3.766 שקל לדולר) ונחלש ב-0.9% מול האירו (לרמה של 4.2856 שקל לאירו).
2.3.8	אינפלציה
	על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון הראשון של 2016 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד פברואר) במינוס 0.2%, לאחר שירדה ב-0.9% במהלך הרבעון הראשון. סעיפי התחבורה והתקשרות והירקות והפירות, היו הגורמים העיקריים שתרמו לירידה במדד במהלך הרבעון (מדד ידוע).
2.3.9	ריבית בנק ישראל
	ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון הראשון של 2016.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות החברה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של החברה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1	כללי
2.4.1.1	הוראות דין
2.4.1.1.1	ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35%. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

2.4.1.1.2 ביום 16 במרץ 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. במסגרת הצעת החוק מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, וכן תיקונים עקיפים בחוקים נוספים, ולקבוע, בין היתר, כי תוקם רשות עצמאית שתקרא "רשות שוק ההון ביטוח וחסכון", אשר תפעל כיחידה עצמאית ונפרדת ששר האוצר יהיה הממונה עליה, ושתפקידיה יהיו שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים, הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, קידום התחרות ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית. כמו כן, מוצע לקבוע, כי שר האוצר ימנה, באישור הממשלה, לתקופת כהונה אחת בת חמש שנים ממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר ישמש כמנהלה של הרשות; כי הרשות תפקח גם על תאגידי אחזקה מוסדית, השולטים בגופים מוסדיים ואשר שלושים אחוזים מנכסיהם הינם אמצעי שליטה בגופים מוסדיים או מנוהלים באמצעות גופים מוסדיים, כי חלק מן הסמכויות המוקנות לשר האוצר בחוקים האמורים לעיל יוקנו לממונה, וכן כי תבוטל זכות הערעור לבית המשפט המחוזי הקיימת כיום על חלק מהחלטות המפקח, ותחתיה תקבע האפשרות להגשת עתירות מנהליות לבית המשפט לעניינים מנהליים על החלטות רשות מכוח חוקי הפיקוח שאינן קובעות כללים או הנחיות לפי אותם חוקים.

2.4.1.1.3 ביום 25 בינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי או קרובו, קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בתזכיר, או שנפתחו נגדו הליכים בגין עבירה כאמור, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או כספי החוסכים באמצעותו) בגוף המוסדי, עוד מוצע לקבוע במסגרת הטיטה כי אדם ימלא תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי רק אם מונה לתפקיד כדן, וכי לא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

2.4.1.1.4 ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25% - לפרטים נוספים ראה באור 5ב. בדוחות הכספיים.

2.4.1.2 חוזרים

2.4.1.2.1 ביום 23 במאי 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו אחזור מידע אישי, במסגרתו נקבע כי על חברת ביטוח לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי שיהיה נגיש באמצעות כלים טכנולוגיים שיאפשר אחזור מידע של המבוטח ובכלל זה פרטי המבוטח, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש השנים האחרונות. בנוסף, נקבע כי חברת ביטוח תציע למבוטח למשלוח מסמכים והודעות, הנדרשים על פי דין, בכלים טכנולוגיים, ותאפשר למבוטח למסור לה מסמכים באותו אופן. תחילת החוזר ביום 30 למרס 2017.

2.4.1.2.2 ביום 17 בפברואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (אשר מתקן חוזר קודם בנושא). בחוזר נקבעו הוראות לעניין מתן הלוואות על-ידי הגוף המוסדי כגון אנליזה בעת מתן הלוואה, הלוואות לדיור, בחינת הצורך בקבלת בטוחה, מתן הלוואות לעמיתים וכן הוראות לעניין הגדלת מגבלת ההשקעה בשותפויות ובתאגידי נדל"ן ל-6%, והחרגת הלוואות בערבות מדינה ממגבלת 3% החלה על היקף השקעות שלא עומדות בתנאים המנויים בחוזר למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים. תחילתו של החוזר ביום הפרסום.

	2.4.1.3	טיטות חוזרים
2.4.1.3.1	ביום 25 בפברואר 2016 פורסמה טיטת תיקון לחוזר מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי, במסגרתה מוצע לקבוע, כי מעורבות של גוף חיצוני בפעולות שיווק ומכירה של ביטוח נסיעות לחו"ל מותרת, בתנאים שנקבעו לעניין זה בחוזר, כאשר הביטוח אינו כולל החרגות בשל חיתום רפואי ותקופת הביטוח אינה עולה על 30 יום.	
2.4.1.3.2	ביום 9 בפברואר 2016 פרסם המפקח טיטה שנייה של נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, המציעה לקבוע הוראות לעניין מתן הודעות למבוטח או לתובע, המידע לפיו יש ליישב את התביעה, דחיית תביעה עקב אי גילוי וכוונת מרמה, אופן בירור תביעה בעזרת דוחות חקירה, דחיית תביעה, ויישוב תביעות סיעוד לרבות לעניין הגדרת מקרה הביטוח, אופן הגשת התביעה ואופן ביצוע הערכה תפקודית. הטיטה נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.	
	2.4.1.4	הנחיות והבהרות
2.4.1.4.1	ביום 16 במרץ 2016 פרסם המפקח טיטה שנייה של עמדת ממונה שעניינה הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות. במסגרת הטיטה מוצע לקבוע, כי יהיה על חברת הביטוח ליזום, לפני תום תקופת תשלום תגמולי ביטוח שאושרה, הקצרה מתקופת הזכאות המרבית, בדיקה מחודשת של זכאות שמסגרתה תברר האם התובע עודנו זכאי לתגמולי ביטוח, ותהיה רשאית להפסיק את תגמולי הביטוח לאחר שנקטה באמצעים סבירים לצורך בירור הזכאות או במקרה שבו הודיע המבוטח כי הגדרת מקרה הביטוח לא מתקיימת עוד בו וכי בדיקה מחודשת של זכאות תיעשה בהתאם לקריטריונים ברורים שתקבע חברת הביטוח בהתחשב, בין השאר, במצבו הרפואי של התובע ובגילו.	
	2.4.2	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
	2.4.2.1	הוראות דין
2.4.2.1.1	ביום 9 במרץ 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 15), התשע"ו-2016, במסגרתה, מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, פקודת מס הכנסה, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה - 2005 והחוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד - 2014 ולאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון שיקרא "קופת גמל להשקעה", אשר יאפשר לחסוך סכומים שיהיה ניתן למשוך בסכום הוני ללא הטבות מס בהפקדה, תוך תשלום מס רווחי הון בשיעור של 25%, או לקבל עליהם פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט למשוך כספים אלו כקצבה. כמו כן, מוצע להסמיך את הממונה להטיל עיצומים כספיים על חברה מנהלת שפעלה בניגוד להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ג - 2013, או בניגוד להוראות השר לעניין חלוקת חשבון קופת גמל למרכיבים או ניהול כל אחד מהמרכיבים.	
2.4.2.1.2	ביום 8 במרץ 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' __), התשע"ו-2016 במסגרתו מוצע לקבוע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק (למעט למרכיב הפיצויים) בקופת גמל מסוג מסוים עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד שכולל את תשלום המעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה, בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד לפחות או בשיעור של 2.5% משכרו של העובד, לפי הנמוך, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם למרכיב תשלומי המעסיק לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד, בהפקדה לסוג מסוים של קופת גמל והעובד יהיה זכאי לשיעור הפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שלא יפחת מ-6.25% החל מיולי 2016 ו-6.5% החל מינואר 2017.	

2.4.2.1.3 ביום 27 בינואר 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' __), התשע"ו-2016, במסגרתו, מוצע לאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון שייקרא "קופת גמל להשקעה", אשר יאפשר לחסוך סכומים שחוסך יכול למשוך אותם בכל עת, ללא הטבות מס בהפקדה, ומתן פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט לקבל כספים אלו כקצבה. כמו כן, מוצע לבטל את הסמכות שהוקנתה לשר לקבוע הוראות לעניין עיקול זכויות של עמית בקופת גמל, ותחת זו להסדיר את הנושא בחקיקה הראשית.

2.4.2.1.4 ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסח ובמועד שיקבע המפקח.

2.4.2.2 חוזרים

2.4.2.2.1 ביום 10 באפריל 2016 פורסם תיקון לחוזר שעניינו מסמך הנמקה, אשר מחליף חוזר קודם בו נקבע נוסח אחיד למסמך ההנמקה שיימסר ללקוחות על-ידי יועץ או סוכן שיווק פנסיוני אגב הליך שיווק או ייעוץ פנסיוני. בתיקון נדחה מועד התחילה ליום 1 בינואר 2017.

2.4.2.2.2 ביום 13 במרץ 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר קובע, כי צירוף עובד לקופת גמל מבלי שמילא טופס הצטרפות יתאפשר רק לקופת גמל שהיא קרן ברירת מחדל, אשר נבחרה על-ידי הממונה, או לקופת גמל שהיא קופת ברירת מחדל אחרת, אשר נבחרה על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם להוראות החוזר. כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין אופן בחירת קופת ברירת מחדל על ידי הממונה ובכלל זה כי לעניין זה יינתן יתרון לקרנות פנסיה, אשר נתח השוק שלהן אינו עולה על 5% וכן כי דמי הניהול שיוצעו על-ידיה יהיו בתוקף ביחס לעמית חדש, אשר צורף אליה למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותו לקרן. עוד נקבעו בחוזר כללים לעניין בחירת קופת ברירת מחדל אחרת על-ידי מעסיק או ארגון עובדים ובהם, כי הבחירה תעשה בהליך תחרותי שיאפשר לכל חברה מנהלת של קופת גמל מאותו הסוג ליטול בו חלק, כי לא תוכל להיבחר חברה שצד קשור שלה מספק שירותי סליקה או בקרה למעסיק, או שהיא או צד קשור שלה משווקים כסויים ביטוחיים משלימים שעלותם אינה נגבית מתשלומי העובד, אלא אם דמי הניהול שהציעו היו הנמוכים ביותר שהוצעו בהליך התחרותי וכן אם היא או צד קשור שלה נותנים למעסיק טובת הנאה כלשהי.

בנוסף, נקבעו הוראות לעניין היקף הכיסוי הביטוחי, הקריטריונים והמשקלות לפיהם תבחר קרן ברירת מחדל אחרת, אופן דירוג ההצעות ובחירת הזוכה וכן לעניין דירוגים המשתנים לפי סוגי אוכלוסיות ו בחירת מספר קופות ברירת מחדל אחרות, איסור התניית הצטרפות על-ידי חברת מנהלת של קופת ברירת מחדל בהצטרפות למוצרים אחרים המשווקים על-ידיה או על-ידי צד קשור לה ודיווחים לממונה על הסכמי ברירת מחדל. תחילתו של החוזר ביום פרסומו.

ביום 10 באפריל 2016 פרסם המפקח מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות. במסגרת המכתב מפורטים הכללים והמועדים להגשת הצעות לממונה על ידי חברה מנהלת של קרן פנסיה מקיפה המעוניינת להיקבע כקרן ברירת מחדל נבחרת. שיעור דמי הניהול המרביים שיוגשו על-ידי החברות המנהלות מההפקדות יהיה גבוה מ-0 אך לא גבוה מ-2% ושיעור דמי הניהול המרביים מהצבירה יהיה גבוה מ-0%. במסגרת שקלול ההצעות, יראו את שיעור דמי הניהול שהציעה חברה מנהלת, אשר נתח השוק שלה עולה על 5% כגבוה ב-0.5% מדמי הניהול מההפקדות שהציעה וב-0.05% מדמי הניהול מצבירה שהציעה. פרסום זהות קרנות הפנסיה הזוכות ושיעור דמי הניהול שתגבנה החברות המנהלות אותן צפוי להיעשות ביום 1 ביוני 2016.

התאחדות החברות לביטוח חיים בע"מ הגישה עתירה לבג"צ כנגד הממונה לביטולם של החוזר והמכתב, במסגרתה ניתן צו ארעי הקובע שאין לפרסם את זהות קרנות הפנסיה שנקבעו כקרן ברירת מחדל נבחרת ואת שיעורי דמי הניהול שיגבו החברות המנהלות אותן.

2.4.2.2.3 ביום 6 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את החוזר הקיים בנושא. תחילתו של החוזר בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2015.

2.4.2.2.4 ביום 5 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו תנאים לשליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה נוספת או בחברה מנהלת של קופת גמל נוספת. במסגרת החוזר נקבע כי בעל היתר שליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת של קרן פנסיה אחרת ובעל היתר שליטה בחברה מנהלת שאינה חברה מנהלת של קרן פנסיה, או בחברה מנהלת של קרן פנסיה שמנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת אחרת, זאת, לתקופה קצובה, בכפוף לכך שבתוך שנה ממועד הרכישה יועברו הנכסים המנוהלים על ידי החברה הקיימת ועל ידי החברה הנוספת לניהולה של אחת מהן, ורישיונה של החברה האחרת יבוטל. כמו כן, נקבעו בחוזר תנאים אשר בהתקיים אחד מהם ניתן יהיה לקבל היתר שליטה בחברה הקיימת ובחברה הנוספת, ללא צורך בהעברת הנכסים המנוהלים. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

2.4.2.3 טיוטות חוזרים

2.4.2.3.1 ביום 20 באפריל 2016 פרסמה המפקחת טיוטת חוזר שעניינה הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון. במסגרת הטיוטה, מוצע לקבוע תנאים לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל לחיסכון - הגעת העמית לגיל פרישה מוקדמת, רכישת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים באמצעות החברה המנהלת ואת מועד תחילת תשלומי קצבת זקנה ממבטח. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לשיווק כיסוי ביטוחי לאריכות ימים על ידי חברה מנהלת, והוראות לעניין תשלום למוטבים של עמית בקופת גמל לחיסכון.

2.4.2.3.2 ביום 11 באפריל 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע הוראות לחישוב תשואה על נכסי הקרן ולשינוי הקצאת אגרות החוב המיועדות בחלוקה לשלוש קבוצות - מקבלי קצבה, עמיתים בני חמישים ומעלה ויתר העמיתים.

2.4.2.3.3 ביום 10 באפריל 2016 פרסמה המפקחת טיוטת חוזר שעניינה הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל, אשר מציעה לתקן ולהחליף חוזר קיים באותו השם. במסגרת הטיוטה מוצע להסדיר את הליך העברת הכספים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה מקרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד".

2.4.2.3.4 ביום 23 בפברואר 2016 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה כללים לתפעול מוצר פנסיוני, בה נקבעו הוראות לעניין אופן ביצוע ההוראות הקבועות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 המפרטות את התנאים בהתקיימם לא יוכל עוסק בשיווק פנסיוני או גוף הקשור בו לתת שירותי תפעול למעביד שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני, את מתכונת הדיווח לגוף המוסדי בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול שישלם העובד ואת אופן הצגת המידע לעובד. הטיוטה נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

2.4.2.3.5 ביום 2 בפברואר 2016 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה איחוד חשבונות קיימים בקרנות חדשות, בה נקבעו הוראות ליישום הוראת שעה בסעיף 24א לחוק קופת הגמל, שעניינן איחוד כספי חיסכון פנסיוני בקרנות פנסיה חדשות, מחשבונות לא פעילים לחשבונות פעילים. בטיוטה נקבעו הוראות לעניין ההודעות שישלחו לעמיתים בדבר הכוונה להעביר פרטיהם לצורך העברת הכספים לחשבונם בקרן פנסיה; אופן העברת המידע לממונה; קבלת מידע מהממונה אודות העמיתים הפעילים שהם עמיתים לא פעילים בקרן פנסיה של חברה מנהלת אחר וכן הוראות לעניין העברת הכספים במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה. הטיוטה נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

2.4.3 תחום ביטוח בריאות

2.4.3.1 הוראות דין

2.4.3.1.1 ביום 15 במרץ 2016 פורסם תזכיר חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' __), התשע"ו-2016, במסגרתו מוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ולבטל ההוראה לפיה תכנית לשירותי בריאות נוספים המוצעות על ידי קופות החולים לא תכלול תרופות מצילות חיים או מאריכות חיים, וכן לאפשר לכלול בתכניות כאמור הוראה הפוטרת או מעניקה הנחה מתשלום עבור כיסוי לתרופות מצילות או מאריכות חיים, משיקולים הקשורים למצבו הכלכלי של העמית.

2.4.3.1.2 ביום 31 בדצמבר 2015, פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), התשע"ו-2015, הקובעות תנאים אחידים לפוליסת ביטוח סיעודי קבוצתית לחברי קופות חולים, וכן הוראות לעניין הצטרפות לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים.

ביום 24 בינואר 2016 פורסם חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, בו נקבעו עקרונות לעריכת ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, שעיקריהם חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית בשיעור שלא יפחת מ-20%, כי היא תיבחר בהליך תחרותי לתקופה שלא תעלה על 8 שנים, כי יחולו על ניהולה של הקרן הוראות הקבועות בחוק לעניין התחייבויות תלויות תשואה, וכן הוראות לעניין הכנסות והוצאות שיזקפו לקרן, הגבלות לעניין התקשרות חברת ביטוח ביותר מהסכם אחד לעריכת ביטוח קבוצתי לחברי קופת חולים, הודעות למבוטחים הזכאים להצטרף לפוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים בעקבות סיומה של פוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי; והוראות לעניין מבוטחים העוברים בין קופות החולים. הוראות החוזר יחולו לגבי תכניות לביטוח קבוצתי לחברי קופות חולים שיונהגו או יחודשו החל מיום 1 ביולי 2016.

באותו היום פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי) (תיקון), התשע"ו-2015, אשר במסגרתן בוטלה ההוראה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009 אודות הסכומים שרשאי מבטח להחזיר לקופת חולים שהינה בעלת פוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים. תחילתו של התיקון ביום 1 ביולי 2016.

2.4.3.2 הנחיות והבהרות

2.4.3.2.1 ביום 14 באפריל 2016 פרסמה המפקחת הכרעה עקרונית שעניינה אופן שיווק פוליסות תאונות אישיות, אשר קובעת הוראות לטיפול בפוליסות תאונות אישיות אשר שווקו מבלי שהובהרה למבוטחים מהות העסקה ועניינים מהותיים נוספים לעסקת הביטוח - דהיינו ב"אופן מטעה" כהגדרת המפקחת. על חברת הביטוח לבדוק אם שווקו על ידה פוליסות תאונות אישיות באופן מטעה, לפנות טלפונית למבוטחים שבעת צירופם תואר בפניהם תיאור מטעה ולקבל את הסכמתם להמשך ביטוחם בפוליסה. ככל שמבוטח יודיע, כי אינו מסכים לביטוח יהיה על חברת הביטוח לבטל את הביטוח ולהשיב לו את דמי הביטוח ששילם ממועד צירופו לביטוח.

2.4.4 תחום ביטוח כללי

2.4.4.1 הוראות דין

2.4.4.2 בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעת עבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 נחתמו תקנות בעניין זה, כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3% - לפרטים נוספים ראה ביאור 9(22) בדוחות הכספיים.

חוזרים 2.4.4.3

2.4.4.3.1 ביום 7 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" הקובע כי ההוראות לפיהן דמי הביטוח נטו עבור כלי רכב שאינו אופנוע לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח זהה בביטוח השיוירי, לא יחולו על ביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בענף רכב חובה. תחילת החוזר בין יום 1 במרץ 2016 ליום 31 בדצמבר 2016. כמו כן שונו במסגרת החוזר ההוראות והמועדים לעניין הגשתם והנהגתם של דמי ביטוח בביטוח רכב חובה בהתאם לעדכון סעיף 40 לחוק הפיקוח, והורחבה האפשרות לעדכן את דמי הביטוח בדיעבד, בכפוף להודעה מראש לממונה. הוראות החוזר יחולו על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ב-1 במרץ 2016 ואילך. החל מיום 1 בינואר 2017 לא יתאפשר לחברת ביטוח להשתמש בנוסחאות תעריף שונות לציי רכב ולקולקטיבים, וכן תבוטל ההוראה לעניין שינוי דמי ביטוח בענף רכב חובה בביטוח לתקופה הקצרה משנה בצי רכב או בקולקטיב.

במקביל פורסמה טיוטת חוזר שעניינה תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, אשר מציעה לעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח שיוירי (הפול) לגבי פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהם מתחילה ביום 1 בינואר 2017.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

2.5.1 תמצית נתונים מהדוחות התוצאתיים המאוחדים של הראל ביטוח (באלפי ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שינוי ב- %	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	2015	2016
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח				
4,243,070	(16)	1,206,786	1,018,139	פרמיות שהורווחו ברוטו
857,019	(44)	336,298	189,872	הכנסות מדמי ניהול
182,946	(38)	(75,419)	(46,419)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
39,245	-	10,427	(4,936)	רווח (הפסד) מניהול קופות גמל
51,123	(72)	13,497	3,798	רווח מניהול קרנות פנסיה
273,314	(8)	(51,495)	(47,557)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
281,032	32	(31,506)	(41,460)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מגזר ביטוח כללי				
3,071,824	(6)	763,170	716,050	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,767,624	(2)	443,204	434,657	פרמיות שהורווחו בשייר
205,475	-	81,573	(47,763)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח כללי
112,035	-	126,088	(54,396)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח כללי
מגזר ביטוח בריאות				
3,964,225	4	955,353	996,156	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,757,673	5	903,069	952,303	פרמיות שהורווחו בשייר
18,180	-	(41,916)	23,915	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח בריאות
(13,405)	-	(23,407)	22,689	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח בריאות
פריטים שלא נכללו במגזרי הפעילות				
165,756	(57)	65,100	27,711	רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון
5,984	(1)	1,611	1,588	הכנסות מעמלות
53,073	19	12,071	14,378	הוצאות הנהלה וכלליות שלא נזקפו לדוחות מגזרי פעילות
88,701	-	(1,997)	14,309	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
591,435	-	51,229	(61,378)	רווח (הפסד) לפני מס
393,091	-	40,700	(18,021)	רווח (הפסד) נקי לתקופה
(54,646)	(95)	88,876	4,542	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
338,445	-	129,576	(13,479)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
393,377	-	40,764	(18,374)	רווח (הפסד) נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות בחברה
(286)	-	(64)	353	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות מיעוט
9%	-	13%	(2%)	תשואה להון העצמי במונחים שנתיים באחוזים

תמצית נתונים מהמאזנים המאוחדים של הראל ביטוח (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
75,397	2.2	74,360	76,004	סך המאזן
40,036	4.3	38,517	40,177	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
20,906	0.2	21,117	21,153	השקעות פיננסיות אחרות
935	3.9	898	933	נכסים בלתי מוחשיים
4,834	(10.2)	5,398	4,848	נכסי ביטוח משנה
התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) בביטוח חיים				
35,603	4.9	34,275	35,939	בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,393	(0.1)	11,453	11,439	בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
9,325	(5.4)	10,282	9,725	בביטוח כללי
7,797	8.6	7,262	7,883	בביטוח בריאות (תלוי תשואה ושאינו תלוי תשואה)
64,119	2.7	63,271	64,986	סה"כ התחייבויות ביטוחיות
3,954	(2.9)	3,811	3,699	הון עצמי המתייחס למחזיקי ההון של החברה

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
40,036	4.3	38,517	40,177	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
66,721	6.8	63,552	67,885	עבור עמיתים קופות גמל וקרנות פנסיה*
106,757	5.9	102,070	108,062	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2.6 נתונים נוספים אודות תוצאות הפעילות

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 2,730 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 2,925 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהפקדה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ- 216 מיליוני ש"ח בגין הסדר פרישה מוקדמת של מעסיק גדול בביטוח חיים וכן בשל אי זכיה במכרז לביטוח כלי רכב של עובדי מדינה לשנת 2016 שהביא לקיטון בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח במגזר ביטוח כללי. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

ההפסד הכולל, המורכב מההפסד לאחר מס בתקופת הדוח בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה ושינויים אחרים בהון העצמי, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 130 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד והירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח אל מול סך של כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) השפעת פרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה עבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ("ועדת וינוגרד") כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3%, אשר בעקבותיו הגדילה החברה את ההתחייבות הביטוחיות בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל). (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

השפעות אלו קוזזו בחלקן בשל השפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 35 מיליוני ש"ח לאחר מס לעומת סך של כ- 289 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 181 מיליוני ש"ח לאחר מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד הנקי הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 18 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ- 41 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 61 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס של כ- 51 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ- 36 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות כאמור בסך של כ- 1,609 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון שהיו נמוכות יותר בתקופת הדוח מאשר בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המימון של החברה, שלא יוחסו למגזרי הפעילות, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 14 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות מימון בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות המימון נובע בעיקר בשל אינפלציה שלילית בשיעור נמוך יותר בתקופת הדוח בשיעור של 0.9% לעומת אינפלציה שלילית בשיעור של 1.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההון העצמי של החברה ליום 31 במרץ 2016, המתייחס לבעלי המניות של החברה, מסתכם לסך של כ- 3,699 מיליוני ש"ח, לעומת הון עצמי של כ- 3,954 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. השינוי בהון העצמי נובע מ: (א) הפסד כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח; (ב) חלוקת דיבידנד בסך של כ- 240 מיליוני ש"ח; (ג) סכומים לא מהותיים בגין הנפקת אופציות לעובדים.

לפרטים אודות דרישות ההון הרגולטורי מתברות הביטוח בקבוצה ומהחברות המנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, בהתאם לתקנות וחוזרי הפיקוח ראה באור 8 בדוחות הכספיים.

2.7 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

ההפסד הכולל בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 41 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד והירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח מול סך של כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) קיטון ברווח הכולל מפעילות קרנות הפנסיה וקופות הגמל מסך של כ- 27 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד לסך של כ- 0.2 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, שנובע בעיקרו משחיקה בשיעור דמי הניהול, מהפרשה חד פעמית להחזרי דמי ניהול בגין השבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב, וכן מעליה בשיעור ההוצאות.

(ג) השפעות אלו קוזזו בחלקן מהירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס מול גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 48 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 51 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביטוח חיים

2.7.1 סך הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו לכ- 1,018 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,207 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-16% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהפקדה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ- 216 מיליוני ש"ח בגין הסדר פרישה מוקדמת של מעסיק גדול בביטוח חיים. הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח היוו כ- 37% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה בתקופת הדוח.

ההפסד הכולל בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 42 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 58 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד הכולל נובע בעיקר, מהשפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס למול הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים). השפעה זו קוזזה בחלקה מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ובשל הירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח אל מול כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח בכ- 46 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס של כ- 75 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסדים מהשקעות, המוחזקות כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 24 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ- 1,404 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על ההכנסות מדמי הניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי הניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים. בתקופת הדוח המרווח הפיננסי שהושג היה נמוך מהמרווח הפיננסי בתקופה המקבילה אשתקד בשל התשואות בשוק ההון שהיו נמוכות מאלו שברבעון המקביל אשתקד ובשל אינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 251 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.4% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 264 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.7% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

סך עתודות ביטוח החיים ליום 31 במרץ 2016 הסתכמו לכ- 47 מיליארדי ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה :

פוליסות שהוצאו בשנים
1991 - 2003

1-3.2015 (באחוזים)	1-3.2016 (באחוזים)	
5.95	0.67	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
4.96	0.46	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
4.26	(0.24)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
3.29	(0.46)	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

להלן שיעורי התשואה בפוליסות תלויות תשואה -
מסלול כללי:פוליסות שהוצאו החל
משנת 2004

1-3.2015 (באחוזים)	1-3.2016 (באחוזים)	
5.93	0.36	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
5.63	0.09	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
4.23	(0.55)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
3.95	(0.81)	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הוא (במיליוני ש"ח):

1-3.2015	1-3.2016	
1,097	(182)	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
218	84	סך דמי ניהול

קרנות פנסיה

2.7.2

היקף הנכסים המנוהלים על ידי קרנות הפנסיה ליום 31 במרץ 2016 הסתכם בכ- 38.1 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 33.7 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2015, גידול של כ- 13% ולעומת היקף נכסים בסך של כ- 37.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ- 3%. הגידול ביחס לשנה קודמת נובע בעיקר מהפקדות שוטפות.

דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,403 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,236 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 14%.

סך הנכסים של קרנות הפנסיה ודמי הגמולים המופקדים בהן אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 65 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 63 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 3%.

סך ההוצאות בגין ניהול קרנות הפנסיה הסתכמו לסך של כ- 62 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 50 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מעליה בעמלות המשולמות לסוכנים וכן מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מעליה בעמלות המשולמות לסוכנים וכן מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה.

סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח נרשמו תשואות שליליות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעור התשואה הנומינלית שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל גילעד פנסיה" בתקופת הדוח הינו 0.63%.

קופות גמל

2.7.3

נכון למועד הדוח, תחת החברות המנהלות של קופות הגמל בקבוצה קיימות 9 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית. סך הכל מפעילה הקבוצה, נכון ליום 31 במרץ 2016, במסגרת קופות הגמל כאמור 37 מסלולים.

היקף הנכסים המנוהלים בקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, ליום 31 במרץ 2016, הסתכם לסך של כ- 29.8 מיליארדי ש"ח, בדומה ליום 31 במרץ 2015 ובדומה ליום 31 בדצמבר 2015.

הנכסים ודמי הגמולים של קופות הגמל אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 41 מיליוני ש"ח למול כ- 55 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-25%, הקיטון בדמי הניהול נובע מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

ההוצאות בקופות הגמל הסתכמו לסך של כ- 46 מיליוני ש"ח, מול כ- 44 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך ההפסד הכולל לפני מס של החברות המנהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, מול רווח כולל בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקרו מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

סך ההפסד לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה לסך של כ- 199 מיליוני ש"ח, לעומת צבירה שלילית של כ- 148 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.8 ביטוח בריאות

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח בכ- 996 מיליוני ש"ח, מול סך של כ- 955 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-4%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות מהווה בתקופת הדוח כ- 36% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

הרווח הכולל במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון ומהירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח לפני מס

בתקופה המקבילה אשתקד. השפעות אלו קוזזו בחלקן מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד ומהשחיקה הנמשכת בתוצאות הפעילות בפוליסות הבריאות הקבוצתיות, הנובעת מהעלייה בשיעור התביעות.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח מסתכם בכ- 24 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך כ- 42 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לכ- 705 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 876 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-20% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהתחייבויות הביטוחיות כולל את רווחי ההשקעה שנזקפו לתכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית הסיכון הביטוחי מוטל על התכנית עצמה, בסך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח מול סך של כ- 66 מיליוני ש"ח שנזקפו בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9 ביטוח כללי

הרכב הפרמיות ברוטו והרווח בפעילות הביטוח הכללי לתקופת הדוח, לפני מסים, על פי ענפי הביטוח הכלולים בביטוח הכללי, הינו כדלקמן (באלפי ש"ח):

פרמיות ברוטו				
שנת 2015	שינוי ב-%	1-3.2015	1-3.2016	
484,763	(19.1)	228,418	184,731	רכב חובה
798,997	(30.7)	362,941	251,637	רכב רכוש
872,789	3.1	231,945	239,177	ענפי רכוש ואחרים
826,913	5.3	276,129	290,658	ענפי חבויות אחרים
(29,067)	(23.9)	(7,205)	(5,486)	ביטוח אשראי ומשכנתאות*
2,954,395	(12)	1,092,228	960,717	סה"כ

* בניכוי סילוקים

רווח כולל לפני מסים				
שנת 2015	שינוי ב-%	1-3.2015	1-3.2016	
86,086	-	64,289	(32,058)	רכב חובה
(15,534)	(94.2)	10,214	596	רכב רכוש
55,907	(18.6)	10,223	8,317	ענפי רכוש ואחרים
(67,642)	-	9,471	(50,213)	ענפי חבויות אחרים
53,218	(40.5)	31,891	18,962	ביטוח אשראי ומשכנתאות
112,035	-	126,088	(54,396)	סה"כ

הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 961 מיליוני ש"ח, מול כ- 1,092 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 12%. הקיטון בפרמיות ברוטו בתקופת הדוח נובע בעיקר מאי זכיה של הראל ביטוח במכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה לשנת 2016 (ראה סעיף 2.9.1 להלן). לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 716 מיליוני ש"ח מול כ- 742 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-4%.

ההפסד הכולל בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 54 מיליוני ש"ח מול רווח כולל של כ- 126 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של החוזרים

הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל) וכן בשל השפעת שוק ההון שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 48 מיליוני ש"ח מול רווח בסך של כ- 82 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.1 רכב רכוש

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 252 מיליוני ש"ח למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 363 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 31%. הקיטון בפרמיות נובע, בעיקרו, מאי זכייתה של הראל ביטוח במכרז לביטוח רכב עובדי מדינה לשנת 2016.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 246 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 324 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 24%.

הרווח הכולל בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 1 מיליוני ש"ח למול רווח כולל בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 1 מיליוני ש"ח מול רווח בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר להראל ביטוח על אי זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לעניין ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

2.9.2 רכב חובה

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 185 מיליוני ש"ח למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 228 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לגבי ביטוח חובה כללי רכב שבבעלות עובדי המדינה - ראה סעיף 2.9.1 לעיל לגבי רכב רכוש.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 184 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 205 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 32 מיליוני ש"ח למול רווח כולל בסך של כ- 64 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה (לרבות מל"ל) וכן מהשפעת שוק ההון שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד, ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים). השפעות אלו קוזזו בחלקן מהתפתחות חיובית באומדן התביעות התלויות בגין שנים קודמות.

ההפסד לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 29 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס של כ- 49 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. תעריפיו, אשר נקבעים על-ידי המפקח, גבוהים מתעריפי חברות הביטוח הפועלות בשוק והם מהווים רף עליון לתעריפי חברות הביטוח (למעט לגבי אופנועים), תעריף ביטוח החובה המקסימאלי שחברת ביטוח רשאית לגבות ממבוטח אינו יכול לעלות על 90% מתעריף נטו של ה"פול" לאותו מבוטח). כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול", נקבע חלקה הזמני של הראל ביטוח בדמי הביטוח נטו לשנת 2016, בשיעור של 10.3% (מול 10.5% שהינו חלקה של החברה לשנת 2015).

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר להראל ביטוח על אי-זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לעניין ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

2.9.3 ענפי חבויות ואחרים

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 291 מיליוני ש"ח, מול פרמיות ברוטו בסך של כ- 276 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 218 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 158 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 38%.

ההפסד הכולל בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 50 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חבויות (לרבות מל"ל) וכן מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 47 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.4 ענפי רכוש ואחרים

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות בתקופת הדוח לסך של כ- 239 מיליוני ש"ח מול פרמיות בסך של כ- 232 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 72 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 62 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 16%.

הרווח הכולל בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח לפני מס בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח מול פרמיות שהורווחו בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בענף ביטוח זה לא קיימים ל- EMI הסכמי ביטוח משנה.

הרווח הכולל בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 19 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 19 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.10 מיסים על ההכנסה

סכום המיסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם להכנסות בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח מול הוצאות בגין מיסים על הכנסה בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.11 נזילות ומקורות מימון**2.11.1 תזרים מזומנים**

סך תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ- 105 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה הסתכמו בכ- 32 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון ותנודות בשער החליפין הסתכמו בכ- 67 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בגידול ביתרות המזומנים בסך של כ- 70 מיליוני ש"ח.

2.11.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב. לעניין הנפקת סדרות אגרות חוב (סדרות יב' - יג') של הראל הנפקות במסגרת הצעה לציבור - ראה באור (2)10 בדוחות הכספיים.

3 בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**בקרות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

החל מיום 1 בינואר 2016 מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ לתוך החברה. להרחבה בנושא ראה באור (5)9 בדוחות הכספיים.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרץ 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי וסוכני החברה עבור הישגי החברה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2016 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
  4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
    - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
  5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני

מנהל כללי

29 במאי 2016

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, רונן אגסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2016 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
  4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
    - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
  5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רונן אגסי

29 במאי 2016

מנהל חטיבת כספים
ומשאבים¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס 2016

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 31 במרס 2016 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מוזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין לנו מחווים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר דרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7א' לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין

רואי חשבון

29 במאי 2016

31 בדצמבר		31 במרס		
2015	2015	2016		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
934,915	898,107	933,239		נכסים
7,822	1,516	1,275		נכסים בלתי מוחשיים
1,981,790	1,885,824	2,056,910		נכסי מיסים נדחים
1,128,160	895,868	1,147,015		הוצאות רכישה נדחות
1,290,112	1,303,541	1,198,306		רכוש קבוע
1,368,958	1,332,111	1,367,422		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,516,409	1,470,605	1,511,913		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
4,834,430	5,398,481	4,847,923		נדל"ן להשקעה אחר
61,458	85,653	66,909		נכסי ביטוח משנה
1,056,971	888,354	1,161,011		נכסי מיסים שוטפים
1,102,655	1,174,863	1,196,777		חייבים ויתרות חובה
37,167,751	35,569,565	37,252,864		פרמיה לגבייה
				השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
7,478,343	8,316,299	7,430,682		נכסי חוב סחירים
10,781,927	10,185,513	10,905,531		נכסי חוב שאינם סחירים
818,184	724,621	786,841		מניות
1,827,869	1,890,739	2,030,338		אחרות
20,906,323	21,117,172	21,153,392		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
966,875	1,187,166	1,064,160		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,072,334	1,151,164	1,045,015		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
75,396,963	74,359,990	76,004,131		סך כל הנכסים
40,036,286	38,517,450	40,177,378		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים ליום (המשך)

31 בדצמבר		31 במרס		
2015	2015	2016	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
				הון והתחייבויות
				הון
868,909	868,909	868,909		הון מניות ופרמיה על מניות
469,527	624,818	476,435		קרנות הון
2,615,486	2,316,813	2,353,886		עודפים
3,953,922	3,810,540	3,699,230		סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
2,784	3,065	3,148		זכויות שאינן מקנות שליטה
3,956,706	3,813,605	3,702,378		סך כל ההון
				התחייבויות
24,778,277	25,448,569	25,264,666		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
39,340,412	37,822,678	39,720,903		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
715,436	742,743	677,273		התחייבויות מיסים נדחים
230,388	236,960	233,885		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
16,224	16,137	8,805		התחייבויות מיסים שוטפים
2,575,753	2,867,457	2,698,324		זכאים ויתרות זכות
3,783,767	3,411,841	3,697,897		התחייבויות פיננסיות
71,440,257	70,546,385	72,301,753		סך כל ההתחייבויות
75,396,963	74,359,990	76,004,131		סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 29 במאי 2016.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,279,119	2,925,309	2,730,345	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,649,288	408,054	358,276	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,629,831	2,517,255	2,372,069	פרמיות שהורווחו בשייר
1,939,013	1,608,962	35,611	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
871,226	339,562	193,142	הכנסות מדמי ניהול
328,476	75,071	71,561	הכנסות מעמלות
12,768,546	4,540,850	2,672,383	סך כל ההכנסות
10,644,665	4,130,424	2,357,596	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,272,015	316,284	386,897	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
9,372,650	3,814,140	1,970,699	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,040,712	473,575	542,509	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
890,320	215,260	232,650	הוצאות הנהלה וכלליות
15,880	4,194	3,419	הוצאות אחרות
101,452	527	2,117	הוצאות מימון, נטו
12,421,014	4,507,696	2,751,394	סך כל ההוצאות
243,903	18,075	17,633	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
591,435	51,229	(61,378)	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
198,344	10,529	(43,357)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
393,091	40,700	(18,021)	רווח (הפסד) לתקופה
393,377	40,764	(18,374)	מיוחס ל:
(286)	(64)	353	בעלים של החברה
393,091	40,700	(18,021)	זכויות שאינן מקנות שליטה
3.79	0.39	(0.18)	רווח (הפסד) לתקופה
			רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,091	40,700	(18,021)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(44,570)	287,503	38,298	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(226,508)	(97,834)	(42,377)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
50,897	350	19,623	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(46,803)	(28,520)	(22,480)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
97,817	(66,360)	6,675	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(169,167)	95,139	(261)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
170,133	-	6,891	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
8,070	(10,054)	(5,040)	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(63,682)	3,791	2,952	מסים על הכנסה (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
114,521	(6,263)	4,803	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(54,646)	88,876	4,542	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
338,445	129,576	(13,479)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה
			מיוחס ל:
338,759	129,609	(13,843)	בעלים של החברה
(314)	(33)	364	זכויות שאינן מקנות שליטה
338,445	129,576	(13,479)	סך הרווח (הפסד) הכולל לתקופה

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706
-	-	-	-	-	(18,374)	(18,374)	353	(18,021)
-	15,827	-	(16,099)	8,029	(3,226)	4,531	11	4,542
-	15,827	-	(16,099)	8,029	(21,600)	(13,843)	364	(13,479)
-	-	-	-	-	(240,000)	(240,000)	-	(240,000)
-	-	(849)	-	-	-	(849)	-	(849)
868,909	319,623	36,412	(32,327)	152,727	2,353,886	3,699,230	3,148	3,702,378
868,909	440,720	37,532	15,987	35,277	2,382,312	3,780,737	3,098	3,783,835
-	-	-	-	-	40,764	40,764	(64)	40,700
-	114,717	-	(19,609)	-	(6,263)	88,845	31	88,876
-	114,717	-	(19,609)	-	34,501	129,609	(33)	129,576
-	-	-	-	-	(100,000)	(100,000)	-	(100,000)
-	-	194	-	-	-	194	-	194
868,909	555,437	37,726	(3,622)	35,277	2,316,813	3,810,540	3,065	3,813,605

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

רווח (הפסד) לתקופה

סך רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון

דיבידנד שהוכרז

תשלומים מבוססי מניות

יתרה ליום 31 במרס 2016

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

רווח (הפסד) לתקופה

סך רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון

דיבידנד ששולם

תשלומים מבוססי מניות

יתרה ליום 31 במרס 2015

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	440,720	37,532	15,987	35,277	2,382,312	3,780,737	3,098	3,783,835
-	-	-	-	-	393,377	393,377	(286)	393,091
-	(136,924)	-	(32,215)	109,421	5,100	(54,618)	(28)	(54,646)
-	(136,924)	-	(32,215)	109,421	398,477	338,759	(314)	338,445
-	-	-	-	-	34,697	34,697	-	34,697
-	-	(271)	-	-	-	(271)	-	(271)
-	-	-	-	-	(200,000)	(200,000)	-	(200,000)
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)
יתרה ליום 1 בינואר 2015
סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 רווח (הפסד) לשנה
 סך רווח (הפסד) כולל אחר
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 השפעה מצטברת ליום 31 בדצמבר, 2015 של ביטול רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי (ראה באור 2 הדוחות השנתיים)
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון
 תשלומים מבוססי מניות
 דיבידנד ששולם
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס			
2015	2015	2016		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	נספח	
(55,552)	287,146	97,034	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
(120,193)	(21,617)	7,482		לפני מיסים על הכנסה
(175,745)	265,529	104,516		מס הכנסה שהתקבל (ששולם)
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
(170,598)	(63,071)	(32,251)		תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(149,715)	(30,832)	(23,877)		השקעה ברכוש קבוע
(185,108)	(123,824)	(4,719)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
161,628	1,146	83,427		השקעה בחברות מוחזקות
126,950	4,070	9,267		תמורה מממוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
94	-	301		דיבידנד מחברה מוחזקת
(216,749)	(212,511)	32,148		תמורה מממוש רכוש קבוע
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
294,453	(1,100)	-		תזרימי מזומנים מפעילות מימון
(54,939)	(24,665)	(24,615)		תמורת הנפקת כתבי התחייבות, נטו
(200,000)	(100,000)	-		פירעון כתבי התחייבויות נדחים והלוואות מתאגידים בנקאיים
39,514	(125,765)	(24,615)		דיבידנד לבעלי החברה
812	19,700	(42,083)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(352,168)	(53,047)	69,966		השפעת התנודות בשער חליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
2,391,377	2,391,377	2,039,209	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
2,039,209	2,338,330	2,109,175	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,091	40,700	(18,021)	נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה (1),(2),(3)
(243,903)	(18,075)	(17,633)	רווח (הפסד) לתקופה
(190,570)	(1,165,857)	263,964	פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
(2,482)	24,594	46,567	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
44,688	111,773	75,779	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(42,486)	(28,411)	(14,076)	<u>הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות</u>
(85,200)	(120,512)	(65,504)	נכסי חוב סחירים
168,274	(10,356)	(5,371)	נכסי חוב שאינם סחירים
(18,893)	3,143	10,087	מניות
(30,749)	(10,055)	10,964	השקעות אחרות
58,343	13,070	19,986	הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות, נטו
108,147	26,072	25,553	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
17,355	652,950	486,389	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
3,616,439	2,098,705	380,491	פחת והפחתות
573,435	9,384	(13,493)	רכוש קבוע
(193,465)	(97,499)	(75,120)	נכסים בלתי מוחשיים
(271)	194	(849)	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
198,344	10,529	(43,357)	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(18,883)	(4,072)	(8,551)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(3,785,048)	(1,037,587)	(353,478)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
(32,009)	(4,800)	(7,468)	הוצאות (הכנסות) שכר בגין תשלום מבוסס מניות
2,099	-	1,000	הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה
(288,156)	(129,044)	(270,841)	שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
42,657	(29,551)	(94,122)	השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(121,616)	(95,064)	(101,966)	רכישת נדל"ן להשקעה
(237,619)	42,571	(132,353)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
12,926	4,344	(1,543)	השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר
(448,643)	246,446	115,055	רכישת נדל"ן להשקעה
(55,552)	287,146	97,034	תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
			מכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
			פרמיות לגבייה
			חייבים ויתרות חובה
			זכאים ויתרות זכות
			התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
			סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 308 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 341 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 1,427 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 7 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 8 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 80 מיליוני ש"ח).

(3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 33 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 73 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 267 מיליוני ש"ח).

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,153,223	1,153,223	966,875
1,238,154	1,238,154	1,072,334
2,391,377	2,391,377	2,039,209
966,875	1,187,166	1,064,160
1,072,334	1,151,164	1,045,015
2,039,209	2,338,330	2,109,175

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

באור 1 - כללי**הישות המדווחת**

הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של החברה ליום 31 במרס 2016, כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה, וכן את זכויות החברה בחברות כלולות (להלן: "הקבוצה"). החברה הינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה האם"). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (להלן: "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 29 במאי 2016.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות האקטואריות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות לרבות המלצת ועדת וינוגרד, וכן עם בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה גם באור 9.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

למעט המפורט בסעיף א' להלן, המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים.

א. יישום לראשונה של תיקונים לתקנים**תיקון ל- IAS 38 נכסים בלתי מוחשיים (להלן – "התקן"), הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות**

החל מיום 1 בינואר 2016 הקבוצה מיישמת את התיקון לתקן המתואר להלן.

התיקון ל- IAS 38 קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון הינה להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות ועל כן, חברות אשר ירצו להמשיך ולהפחית את הנכס הבלתי מוחשי בשיטת הפחתה כאמור, יצטרכו להראות כי קיים קשר אשר אינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלכליות.

התיקונים יושמו באופן פרוספקטיבי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2016.

ב. עונתיות**1. ביטוח חיים ובריאות**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. לא מיוחס למגזרי פעילות

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברה ובחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,018,139	996,156	716,050	-	-	2,730,345	פרמיות שהורווחו ברוטו
33,030	43,853	281,393	-	-	358,276	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
985,109	952,303	434,657	-	-	2,372,069	פרמיות שהורווחו בשייר
(23,733)	13,599	18,034	27,711	-	35,611	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
189,872	1,015	-	2,255	-	193,142	הכנסות מדמי ניהול
1,424	19,206	49,343	6,422	(4,834)	71,561	הכנסות מעמלות
1,152,672	986,123	502,034	36,388	(4,834)	2,672,383	סך כל ההכנסות
883,974	704,667	768,955	-	-	2,357,596	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
26,564	5,980	354,353	-	-	386,897	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
857,410	698,687	414,602	-	-	1,970,699	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
210,593	198,828	136,652	1,270	(4,834)	542,509	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
136,834	68,525	12,913	14,378	-	232,650	הוצאות הנהלה וכלליות
3,576	-	-	(157)	-	3,419	הוצאות (הכנסות) אחרות
(683)	(1,510)	(9,999)	14,309	-	2,117	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
1,207,730	964,530	554,168	29,800	(4,834)	2,751,394	סך כל ההוצאות
7,501	2,322	4,371	3,439	-	17,633	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(47,557)	23,915	(47,763)	10,027	-	(61,378)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
6,097	(1,226)	(6,633)	(3,323)	-	(5,085)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(41,460)	22,689	(54,396)	6,704	-	(66,463)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
11,439,043	4,100,604	9,725,019	-	-	25,264,666	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
35,938,837	3,782,066	-	-	-	39,720,903	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,925,309	-	-	763,170	955,353	1,206,786
408,054	-	-	319,966	52,284	35,804
2,517,255	-	-	443,204	903,069	1,170,982
1,608,962	-	65,100	37,917	102,944	1,403,001
339,562	-	1,119	-	2,145	336,298
75,071	(3,316)	4,927	54,740	18,177	543
4,540,850	(3,316)	71,146	535,861	1,026,335	2,910,824
4,130,424	-	-	561,815	875,513	2,693,096
316,284	-	-	252,110	35,319	28,855
3,814,140	-	-	309,705	840,194	2,664,241
473,575	(3,316)	1,305	125,809	170,337	179,440
215,260	-	12,071	12,078	64,061	127,050
4,194	-	(79)	-	-	4,273
527	-	(1,997)	11,145	(4,071)	(4,550)
4,507,696	(3,316)	11,300	458,737	1,070,521	2,970,454
18,075	-	3,221	4,449	2,270	8,135
51,229	-	63,067	81,573	(41,916)	(51,495)
151,445	-	68,432	44,515	18,509	19,989
202,674	-	131,499	126,088	(23,407)	(31,506)
25,448,569	-	-	10,282,488	3,713,466	11,452,615
37,822,678	-	-	-	3,548,131	34,274,547

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנחלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,243,070	3,964,225	3,071,824	-	-	11,279,119
138,536	206,552	1,304,200	-	-	1,649,288
4,104,534	3,757,673	1,767,624	-	-	9,629,831
1,416,232	186,320	170,705	165,756	-	1,939,013
857,019	9,926	-	4,281	-	871,226
35,238	62,556	224,698	21,105	(15,121)	328,476
6,413,023	4,016,475	2,163,027	191,142	(15,121)	12,768,546
5,011,870	3,211,015	2,421,780	-	-	10,644,665
71,647	174,898	1,025,470	-	-	1,272,015
4,940,223	3,036,117	1,396,310	-	-	9,372,650
725,981	726,565	599,236	4,051	(15,121)	2,040,712
521,518	267,586	48,143	53,073	-	890,320
15,880	-	-	-	-	15,880
4,204	4,580	3,967	88,701	-	101,452
6,207,806	4,034,848	2,047,656	145,825	(15,121)	12,421,014
68,097	36,553	90,104	49,149	-	243,903
273,314	18,180	205,475	94,466	-	591,435
7,718	(31,585)	(93,440)	28,526	-	(88,781)
281,032	(13,405)	112,035	122,992	-	502,654
11,392,889	4,060,027	9,325,361	-	-	24,778,277
35,603,209	3,737,203	-	-	-	39,340,412

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
184,731	251,637	239,177	290,658	(5,486)	960,717
279	5,172	166,990	72,710	-	245,151
184,452	246,465	72,187	217,948	(5,486)	715,566
83,415	92,509	19,603	98,871	(13,489)	280,909
101,037	153,956	52,584	119,077	8,003	434,657
6,522	1,456	545	6,973	2,538	18,034
700	4,100	32,851	11,692	-	49,343
108,259	159,512	85,980	137,742	10,541	502,034
138,657	133,098	128,667	378,338	(9,805)	768,955
13,488	7,845	109,708	223,312	-	354,353
125,169	125,253	18,959	155,026	(9,805)	414,602
15,822	30,700	56,033	34,097	-	136,652
2,690	3,714	2,951	2,429	1,129	12,913
(4,199)	(938)	(351)	(4,490)	(21)	(9,999)
139,482	158,729	77,592	187,062	(8,697)	554,168
1,800	402	150	1,925	94	4,371
(29,423)	1,185	8,538	(47,395)	19,332	(47,763)
(2,635)	(589)	(221)	(2,818)	(370)	(6,633)
(32,058)	596	8,317	(50,213)	18,962	(54,396)
2,441,511	612,506	859,612	5,353,087	458,303	9,725,019
2,096,399	557,288	204,914	2,311,303	458,303	5,628,207

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
228,418	362,941	231,945	276,129	(7,205)	1,092,228
23,589	39,436	169,843	117,708	-	350,576
204,829	323,505	62,102	158,421	(7,205)	741,652
104,240	158,442	(2,525)	59,006	(20,715)	298,448
100,589	165,063	64,627	99,415	13,510	443,204
15,680	3,411	1,226	14,338	3,262	37,917
2,787	8,445	29,537	13,971	-	54,740
119,056	176,919	95,390	127,724	16,772	535,861
63,398	161,370	133,850	209,574	(6,377)	561,815
10,369	24,282	103,018	114,441	-	252,110
53,029	137,088	30,832	95,133	(6,377)	309,705
11,865	28,503	52,841	32,600	-	125,809
2,553	3,873	2,485	2,113	1,054	12,078
5,062	1,101	396	4,629	(43)	11,145
72,509	170,565	86,554	134,475	(5,366)	458,737
1,959	426	153	1,791	120	4,449
48,506	6,780	8,989	(4,960)	22,258	81,573
15,783	3,434	1,234	14,431	9,633	44,515
64,289	10,214	10,223	9,471	31,891	126,088
2,603,762	723,550	987,744	5,437,012	530,420	10,282,488
2,201,858	611,573	185,140	2,093,879	530,420	5,622,870

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מיסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
484,763	798,997	872,789	826,913	(29,067)	2,954,395
51,066	92,206	665,012	391,241	-	1,199,525
433,697	706,791	207,777	435,672	(29,067)	1,754,870
26,660	14,631	(19,377)	32,847	(67,515)	(12,754)
407,037	692,160	227,154	402,825	38,448	1,767,624
67,698	12,828	5,753	63,227	21,199	170,705
12,081	31,757	120,526	60,334	-	224,698
486,816	736,745	353,433	526,386	59,647	2,163,027
359,802	643,298	413,927	1,012,124	(7,371)	2,421,780
48,865	81,441	324,952	570,212	-	1,025,470
310,937	561,857	88,975	441,912	(7,371)	1,396,310
80,617	175,297	198,625	144,697	-	599,236
10,076	15,294	10,002	8,260	4,511	48,143
1,791	340	152	1,674	10	3,967
403,421	752,788	297,754	596,543	(2,850)	2,047,656
40,229	7,622	3,418	37,571	1,264	90,104
123,624	(8,421)	59,097	(32,586)	63,761	205,475
(37,538)	(7,113)	(3,190)	(35,056)	(10,543)	(93,440)
86,086	(15,534)	55,907	(67,642)	53,218	112,035
2,347,384	548,286	840,528	5,107,403	481,760	9,325,361
1,988,263	475,164	187,223	2,128,547	481,760	5,260,957

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	1,206,786	1,206,786	-	-	1,018,139	1,018,139	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	35,804	35,804	-	-	33,030	33,030	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
-	-	1,170,982	1,170,982	-	-	985,109	985,109	פרמיות שהורווחו בשייר
(334)	180	1,403,714	1,403,001	(23,579)	23,733	1,403,714	1,403,001	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
40,988	65,384	218,301	336,298	83,500	189,872	218,301	336,298	הכנסות מדמי ניהול
-	76	543	543	1,348	1,424	543	543	הכנסות מעמלות
40,654	65,640	2,793,540	2,910,824	1,046,378	1,152,672	2,793,540	2,910,824	סך כל ההכנסות
532	2,338	2,689,837	2,693,096	881,104	883,974	2,689,837	2,693,096	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
-	-	28,855	28,855	26,564	26,564	28,855	28,855	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
532	2,338	2,660,982	2,664,241	854,540	857,410	2,660,982	2,664,241	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
20,727	30,885	135,856	179,440	158,981	210,593	135,856	179,440	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21,520	27,849	84,863	127,050	87,465	136,834	84,863	127,050	הוצאות הנהלה וכלליות
2,806	770	-	4,273	-	3,576	-	4,273	הוצאות אחרות
5	-	(4,607)	(4,550)	(688)	(683)	(4,607)	(4,550)	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
45,590	61,842	2,877,094	2,970,454	1,100,298	1,207,730	2,877,094	2,970,454	סך כל ההוצאות
-	-	8,135	8,135	7,501	7,501	8,135	8,135	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(4,936)	3,798	(75,419)	(51,495)	(46,419)	(47,557)	(75,419)	(51,495)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
873	468	17,348	19,989	4,756	6,097	17,348	19,989	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(4,063)	4,266	(58,071)	(31,506)	(41,663)	(41,460)	(58,071)	(31,506)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	4,243,070	4,243,070
-	-	138,536	138,536
-	-	4,104,534	4,104,534
118	186	1,415,928	1,416,232
215,426	263,445	378,148	857,019
-	286	34,952	35,238
215,544	263,917	5,933,562	6,413,023
1,960	11,860	4,998,050	5,011,870
-	-	71,647	71,647
1,960	11,860	4,926,403	4,940,223
76,731	106,673	542,577	725,981
84,135	91,710	345,673	521,518
13,369	2,511	-	15,880
104	40	4,060	4,204
176,299	212,794	5,818,713	6,207,806
-	-	68,097	68,097
39,245	51,123	182,946	273,314
(329)	(109)	8,156	7,718
38,916	51,014	191,102	281,032

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מיסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			אלפי ש"ח			
1,020,371	52,101	222,247	483,942	-	230,308	31,773
(2,232)						
1,018,139						
442,751	-	-	442,751	-	-	-
89,352	-	-	41,690	(49,642)	41,810	55,494
770,080	59,201	82,484	296,571	66,215	182,395	83,214
111,024	-	-	111,311	(287)	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
4,251,641	215,006	836,861	2,133,026	635	931,849	134,264
(8,571)						
4,243,070						
2,133,583	-	-	2,133,579	4	-	-
663,217	-	-	164,255	96,613	213,893	188,456
4,925,543	207,774	407,655	2,259,674	(46,740)	1,542,910	554,270
72,507	-	-	73,084	(577)	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) מרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי היוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
1,003,503	97,775	491,895	282,171	131,662
704,667	62,729	294,954	277,901	69,083

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
3,973,536	431,221	1,876,593	1,149,277	516,445
3,211,015	271,580	1,280,001	1,209,858	449,576

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 370,975 אלפי ש"ח (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 סך של 1,444,892 אלפי ש"ח) ופרמיות קבוצתיות בסך של 218,695 אלפי ש"ח (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 סך של 862,922 אלפי ש"ח).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על הכנסה

א. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

ביום 13 בינואר 2016 נחתמו ההסכמים הענפיים לשנים 2013-2015 בין התאחדות חברות הביטוח לבין רשות המיסים. ההסכמים הענפיים לשנים אלו הנם ללא שינוי ביחס להסכמים משנים קודמות, פרט לאמור להלן:

א. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובתחום בריאות הכלולה במסגרת ההתחייבויות הביטוחיות תוכר מעתה על פני מספר שנים ולא במועד ביצועה.

ב. נקבעו שיעורי ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות בשנים 2014 עד וכולל 2020 השונים משיעורי הייחוס הנוכחיים.

ג. הוצאות רכישה (DAC) – (א) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה ביטוח חיים וחוזה השקעה בביטוח חיים יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שנתיים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, בכפוף לביטולים; (ב) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה פנסיה וגמל יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, ללא תלות בביטולים. תחולת אופן הפחתה זה נקבע עבור שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020.

לכל האמור, לא הייתה ולא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הקבוצה.

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו- 2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. שינוי במס החברות, כאמור לעיל, הקטין את הוצאות המס של הקבוצה בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח והגדיל את הרווח הכולל וההון העצמי של הקבוצה בהתאם.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2015	26.5%	17.75%	37.58%
2016 ואילך	25%	17%	35.9%

באור 5 - מסים על הכנסה (המשך)

ג. פרה- רולינג שאושרו

(1) בחודש נובמבר 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור לפיצול ומיזוג פעילות הביטוח של דקלה חברה לביטוח (להלן: "הפעילות המועברת") אל תוך הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה הקולטת"), ללא תמורה, בהתאם לסעיפים 105ט ו- 103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת שינוי המבנה נתבקש גם אישור רשות המיסים להעברת מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ לידי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104ג לפקודה. האישור נתבקש בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015. במסגרת אישור רשות המיסים, יקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103, 104 ו- 105 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

(2) בחודש נובמבר 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור להעברת מניות הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 1") ומיזוגה לתוך חברת הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 1"), וכן להעברת מניות מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 2") ומיזוגה לתוך חברת הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 2"), ללא תמורה, תוך חיסולן של החברות המעבירות ללא פירוק ובהתאם להוראות סעיפים 104ב(ו) ו- 103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת שינוי המבנה נתבקש גם אישור רשות המיסים להעברת מניות לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ לידי הראל חברה לביטוח בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104ג לפקודה. האישור נתבקש בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015. במסגרת אישור רשות המיסים, יקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103 ו- 104 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

(3) בחודש אוגוסט 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור למיזוג קופות גמל וקרנות פנסיה שבבעלות הראל גמל והשתלמות בע"מ והראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. אישור המיזוג נתבקש לאור סעיף 35 לחוק ההתייעלות הכלכלית, שקבע כי יצומצם מספר קופות הגמל שבניהול חברות מנהלות באופן שכל חברה מנהלת תנהל רק קופת גמל אחת מכל סוג, וכן על פי מדיניות הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון שבמשרד האוצר. במסגרת הבקשה נתבקש אישור רשות המיסים לכך שמהלך המיזוג של קופות הגמל וקרנות הפנסיה, לא יהווה אירוע מס לפי פקודת מס הכנסה ו/או חוק מיסוי מקרקעין. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,368,958	1,332,111	1,367,422	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות
17,043,861	16,661,650	16,591,109	נכסי חוב סחירים
6,400,091	5,592,570	6,797,947	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
6,804,453	6,342,052	6,646,512	מניות
6,919,346	6,973,293	7,217,296	השקעות פיננסיות אחרות
37,167,751	35,569,565	37,252,864	סך הכל השקעות פיננסיות
966,875	1,187,166	1,064,160	מזומנים ושווי מזומנים
532,702	428,608****	492,932	אחר
40,036,286	38,517,450	40,177,378	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
21,110	21,123	11,960	זכאים ויתרות זכות
163,135	179,319	135,054	התחייבויות פיננסיות***
184,245	200,442	147,014	התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
548,126	479,342	590,331	(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
586,900	534,389	635,555	שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

** כולל נכסים בסך 3,418,173 אלפי ש"ח, 3,226,924 אלפי ש"ח ובסך 3,371,174 אלפי ש"ח לימים 31 במרס 2016 ו-2015 וליום 31 בדצמבר 2015, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

**** תיקון טעות סופר בהצגת הסכומים בבאור.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
13,057,630	3,533,479	-	16,591,109	נכסי חוב סחירים
-	5,876,929	330,687	6,207,616	נכסי חוב שאינם סחירים
5,054,289	22,260	1,569,963	6,646,512	מניות
4,253,639	262,007	2,701,650	7,217,296	אחרות
<u>22,365,558</u>	<u>9,694,675</u>	<u>4,602,300</u>	<u>36,662,533</u>	סך הכל

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
*13,836,099	2,820,275	5,276	16,661,650	נכסי חוב סחירים
-	4,953,163	160,065	5,113,228	נכסי חוב שאינם סחירים
5,075,590	-	1,266,462	6,342,052	מניות
4,406,090	336,996	2,230,207	6,973,293	אחרות
<u>23,317,779</u>	<u>8,110,434</u>	<u>3,662,010</u>	<u>35,090,223</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
13,764,696	3,279,165	-	17,043,861	נכסי חוב סחירים
-	5,487,299	364,666	5,851,965	נכסי חוב שאינם סחירים
5,202,323	13,076	1,589,054	6,804,453	מניות
4,202,508	118,353	2,598,485	6,919,346	אחרות
<u>23,169,527</u>	<u>8,897,893</u>	<u>4,552,205</u>	<u>36,619,625</u>	סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
45,917	11,029	31,169	3,719
(54,602)	(32,254)	(17,935)	(4,413)
216,667	189,064	2,496	25,107
(59,085)	(53,695)	(5,390)	-
(57,104)	(10,979)	(29,431)	(16,694)
(41,698)	-	-	(41,698)
<u>4,602,300</u>	<u>2,701,650</u>	<u>1,569,963</u>	<u>330,687</u>
45,422	11,324	31,007	3,091

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 במרס 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016

בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

**

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,986,232	1,965,032	890,301	130,899
108,306	84,882	14,181	9,243
(72,042)	(46,237)	(24,055)	(1,750)
703,860	358,977	319,994	24,889
(66,075)	(40,157)	(25,654)	(264)
(3,604)	-	(595)	(3,009)
5,333	-	-	5,333
-	(92,290)	92,290	-
<u>3,662,010</u>	<u>2,230,207</u>	<u>1,266,462</u>	<u>165,341</u>
112,870	89,545	14,082	9,243

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

מיון יתרות

יתרה ליום 31 במרס 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2015

בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

**

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,986,232	1,965,032	890,301	130,899
343,531	90,022	227,563	25,946
(224,200)	(123,417)	(90,236)	(10,547)
1,719,103	987,751	540,857	190,495
(249,804)	(204,908)	(37,653)	(7,243)
(76,091)	(23,705)	(20,992)	(31,394)
69,905	-	-	69,905
(16,471)	-	(13,076)	(3,395)
-	(92,290)	92,290	-
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
336,242	93,859	221,474	20,909

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה **3

העברות מתוך רמה ***3

מיון יתרות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

** בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

*** בעיקר בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - שווי הוגן לעומת הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
	שווי הוגן			ערך בספרים	
2015	2015	2016	2015	2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,898,915	5,956,896	6,174,789	4,579,010	4,480,530	4,744,456
5,895,542	5,715,072	5,965,016	5,290,474	4,818,387	5,256,952
989,116	1,014,718	991,035	912,132	886,270	903,811
311	326	312	311	326	312
<u>12,783,884</u>	<u>12,687,012</u>	<u>13,131,152</u>	<u>10,781,927</u>	<u>10,185,513</u>	<u>10,905,531</u>
320,839	350,145	309,775	307,199	323,291	293,034
320,839	350,145	309,775	307,199	323,291	293,034
<u>13,104,723</u>	<u>13,037,157</u>	<u>13,440,927</u>	<u>11,089,126</u>	<u>10,508,804</u>	<u>11,198,565</u>
			8,987	8,875	13,802

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב שאינם סחירים שאינם
ניתנים להמרה, למעט פיקדונות
בבנקים
פיקדונות בבנקים
נכסי חוב שאינם סחירים ניתנים
להמרה

סך כל נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם ניתנים
להמרה
סך הכל השקעות מוחזקות
לפדיון

סך הכל
ירידות ערך שנקפו לרווח
והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,572,268	1,565,380	-	7,137,648	נכסי חוב סחירים
-	-	312	312	נכסי חוב שאינם סחירים
710,461	-	76,380	786,841	מניות
628,403	142,062	1,259,873	2,030,338	אחרות
6,911,132	1,707,442	1,336,565	9,955,139	סך הכל

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
*6,648,912	*1,344,096	-	7,993,008	נכסי חוב סחירים
-	-	326	326	נכסי חוב שאינם סחירים
643,627	-	80,994	724,621	מניות
631,712	129,748	1,129,279	1,890,739	אחרות
7,924,251	1,473,844	1,210,599	10,608,694	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,721,209	1,449,935	-	7,171,144	נכסי חוב סחירים
-	-	311	311	נכסי חוב שאינם סחירים
741,186	-	76,998	818,184	מניות
538,540	62,017	1,227,312	1,827,869	אחרות
7,000,935	1,511,952	1,304,621	9,817,508	סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,304,621	1,227,312	76,998	311
9,645	9,547	97	1
(11,947)	(11,705)	(242)	-
(14,138)	(14,057)	(81)	-
71,447	71,447	-	-
(19,401)	(19,009)	(392)	-
(3,662)	(3,662)	-	-
1,336,565	1,259,873	76,380	312
9,172	9,074	97	1

יתרה ליום 1 בינואר 2016
 סך הרווחים שהוכרו:
 ברווח והפסד (*)
 ברווח כולל אחר
 תקבולי ריבית ודיבידנד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות

יתרה ליום 31 במרס 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,184,007	1,067,284	115,947	776
76,113	58,420	17,841	(148)
(45,535)	(28,956)	(16,579)	-
(24,485)	(20,936)	(3,549)	-
202,233	202,233	-	-
(37,409)	(36,459)	(648)	(302)
(144,325)	(112,307)	(32,018)	-
1,210,599	1,129,279	80,994	326
26,491	23,085	3,554	(148)

יתרה ליום 1 בינואר 2015
 סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
 ברווח והפסד (*)
 ברווח כולל אחר
 תקבולי ריבית ודיבידנד
 רכישות
 מכירות
 העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 במרס 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,184,007	1,067,284	115,947	776
77,128	56,538	20,732	(142)
(39,030)	(20,777)	(18,253)	-
(60,087)	(52,925)	(7,165)	3
439,840	439,840	-	-
(137,942)	(135,371)	(2,245)	(326)
(14,970)	(14,970)	-	-
(144,325)	(112,307)	(32,018)	-
<u>1,304,621</u>	<u>1,227,312</u>	<u>76,998</u>	<u>311</u>
<u>18,947</u>	<u>12,640</u>	<u>6,455</u>	<u>(148)</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בדצמבר 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. שווי הוגן לעומת הערך בספרים - התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
שווי הוגן				ערך בספרים			
2015	2015	2016	2015	2015	2016	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,496	-	10,562	10,496	-	10,562		
3,295,741	3,124,211	3,280,828	2,993,618	2,714,848	2,956,456		
3,306,237	3,124,211	3,291,390	3,004,114	2,714,848	2,967,018		

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת הלוואות מבעלי עניין כתבי התחייבויות נדחים סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס 2015	ליום 31 במרס 2016	באחוזים הלוואות כתבי התחייבויות נדחים
3.05%	-	2.56%	
1.88%	1.21%	1.75%	

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,602	725,277	730,879
5,602	725,277	730,879

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8,681	687,679	696,360
633	-	633
9,314	687,679	696,993

נגזרים (1)

מכירה בחסר

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
28,257	751,396	779,653
28,257	751,396	779,653

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ- 596 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2016, סך של כ- 517 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2015 וסך של כ- 617 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותם בנגזרים. כמו כן, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ- 723 מיליוני ש"ח כבטוחות לכיסוי ההתחייבויות הנובעות מפעילות זו.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

4. פרטים נוספים

1. דירוג מעלות

ביום 16 במרס 2016 מעלות קבעה דירוג 'iAA-' להנפקת הון משני מורכב באמצעות 2 סדרות חדשות של אגרות חוב בסך כולל של עד 250 מיליוני ש"ח. אגרות החוב (סדרות יב'-יג') הונפקו על ידי הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.

2. לעניין הנפקה לציבור של שתי סדרות חוב חדשות של אגרות חוב לאחר תאריך הדוח ראה באור 10.

ד. נתונים בדבר מזידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3

שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחווי הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות.

חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם המפקח חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל הכשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה תכלול התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014. החברה פועלת בהתאם להוראות החוזר. הסיום הצפוי לפרויקט הטיוב הינו עד ליום 30 ביוני 2016.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות הפיקוח בתלונות אלה, אם וככל שתינתן בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישם אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר בתקופה האחרונה, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, הפיקוח מקיים מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלול הפיקוח לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חבויים כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורך הפיקוח התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי הפנסיה, אקטואריה בפנסיה, שירות לקוחות, ביטוח משנה, ביטוח סיעודי, מערכות מידע ותביעות.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה לחברה, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסיעודית לחברי הקופה, חתמה החברה על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. לעניין מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה, ראה באור 9 להלן.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחינה ואישור התובענה יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להידחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות. ההפרשה הכוללת בדוח הכספי לכיסוי החשיפה הינה בסכום לא מהותי.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 32, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 ו-46 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריף הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי החברה גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש המפקח על הביטוח את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה.

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. התובעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת הפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על החלטה. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר למפקח על הביטוח לצורך קבלת עמדתה.

3. בחודש יולי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד החברה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם ו/או לשפות את מבוטחיה בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב במקרה של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה או גניבה, ומחתימה את המבוטחים, בניגוד, כביכול, להוראות המפקח על הביטוח, על כתב סילוק. לטענת התובע, בכך החברה מתעשרת על חשבון המבוטח ומפרה חובה חקוקה. התובע מצייין כי אין בידו את הנתונים על מנת להעריך במדויק את גודל הקבוצה, אולם הוא מעריך את סכום התובענה עבור כלל חברי הקבוצה, לתקופה של 4.5 שנים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהחברה הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפוליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת המפקחת על הביטוח, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד החברה אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח.

5. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות המפקח על הביטוח באגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון ("המפקח") הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור המפקח כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד החברה, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה המוצע, ישיבו הנתבעות לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של החברה בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות תפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. בנוסף, ככל שיאושר הסכם הפשרה, תידרש החברה לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בעקבות הגשת חוות דעתו של הבודק, הבהיר בית המשפט לצדדים, ביום 18 באוקטובר 2015, במסגרת החלטה, אשר ניתנה במהלך דיון שהתנהל בפניו, את עמדתו הראשונית ביחס להסדר הפשרה, לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאים הנוכחיים והציע לצדדים לשפר את תנאי הסדר הפשרה באופן משמעותי. בחודש פברואר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה הוא מצטרף לעיקריה ולמסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה ומותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. יחד עם זאת, מצוין היועץ המשפטי לממשלה, כי קיים לשיטתו קושי עם הקביעה בהסכם הפשרה, לפיה הנתבעות ימשיכו לגבות את גורם הפוליסה בעתיד באופן שימנע מחברי הקבוצה מלתבוע בעניין זה בעתיד, נוכח העובדה שהמדובר, לשיטתו, בויתור על עילות תביעה עתידיות, אך בנסיבות העניין בבקשת האישור דנן, הוא מבקש להשאיר את שאלת המשך הגבייה של גורם הפוליסה בעתיד לשיקול דעתו של בית המשפט. בנוסף, הביע היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם הפוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה, וכן התייחס למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה ובהם, הודעה למבוטחים הזכאים לקבלת הפיצוי בגין העבר, אופן ביצוע תשלום הפיצוי ביחס לעבר לרבות תרומת הסכומים שלא יאוותרו הזכאים לקבלתם ושכר הטרחה והגמול המוצע למבקשים ובאי כוחם.

6. בחודש יוני 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 9 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם עקב עיקולים המוטלים לבקשת צד שלישי על תגמולי הביטוח, מעוכב תשלום תגמולי הביטוח למבוטחים, חברות הביטוח משלמות למבוטחים, כביכול, את תגמולי הביטוח, בערכים נומינליים ללא שיערוך כלשהו, או במקרים מסוימים בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, ללא הרווחים אשר צמחו להן, כביכול, כתוצאה מעיכוב זה. הנזק המוערך הכולל לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 350 מיליוני ש"ח. הנזק המוערך הכולל נגד החברה מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. ביום 8 בפברואר 2012 הודיעו התובעים כי הם זונחים את הטענה לפיה העיקולים הוטלו שלא כדין. ביום 12 בדצמבר 2012 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. הצדדים מנהלים מגעים לפשרה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

7. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות ונגד שלוש קופות חולים (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות סירבו לבטח, במסגרת הביטוח הסייעודי הקבוצתי ללקוחות קופות חולים, לקוחות בעלי מוגבלויות, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין הקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח – 1998 (להלן: "חוק"), תוך כדי הפלייה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. התובעים מעריכים את סכום התביעה עבור כלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד כלל הנתבעות בכ- 659 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.
8. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות וסוכנות ביטוח אחת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות סירבו, כביכול, לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט כגון ביטוחי בריאות, נסיעות, פנסיה, תאונות אישיות, חיים, סיעודי ואובדן כושר עבודה ("ביטוחי הפרט"), וזאת בניגוד, כביכול, להוראות הדין שקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח – 1998 ("החוק"), תוך כדי הפלייה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. התובעים מעריכים את סכום התביעה עבור כלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד כלל הנתבעות בכ- 934 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.
9. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבין הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהחברה מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים, אשר אירע להם מקרה ביטוח לאחר הגיעם לגיל 75 ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהחברה. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרס 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016.
10. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד 6 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במסגרת רפורמה שנעשתה בשנת 2007 בענף רישוי רכב על ידי משרד התחבורה, תוקנו תקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, אשר במסגרתן שונה סיווגם של רכבי הפנאי-שטח והמיני-וואנים ("כלי הרכב") לכלי רכב פרטיים. לטענת התובעים, הנתבעות בחרו להמשיך ולהגדיר את כלי הרכב ככלי רכב מסחריים, כל זאת כביכול, בניגוד להוראות הדין. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שיוצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר שנת 2008 ומעלה שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, וזאת על אף שכלי הרכב מסווגים על ידי משרד התחבורה כרכבים פרטיים (1-M), הנתבעות גוברות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 189 מיליוני ש"ח.
11. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסייעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום. בנוסף נטען, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הסייעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנתען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

12. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי החברה אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה בקשה לעיכוב הליכים לבית המשפט העליון ובחודש פברואר 2016 נעתר בית המשפט העליון לבקשה והורה על עיכובם של ההליכים. בנוסף, קבע בית המשפט העליון כי הדיון בבקשת רשות הערעור יתקיים בפני מותב.
13. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט.
14. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם הצירוף לביטוח נעשה בתחילת החודש שבו רכש המבוטח את הפוליסה, הנתבעות מעדכנות, כביכול, את פרמיית הביטוח הן בשל הצמדה למדד והן בשל שינוי גיל בפוליסות ביטוח חיים ובריאות בעלות פרמיה משתנה, במועד מוקדם מהמועד שיש לעדכן ומצמידות את הפרמיה למדד שהינו מוקדם למדד שאליו יש להצמיד. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם בסכום של 399 מיליוני ש"ח.
15. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט.
16. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיה ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם לסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).
17. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי החברה משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי החברה אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח.
18. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם החברה מוכרת יחד עם ביטוח רכב רכוש, הכולל כיסוי לנהגים צעירים, כתב שירות שכולל רכב חלופי, אין באפשרות הנהג הצעיר ליהנות מכתב השירות, שכן ספק השירות אינו מאפשר נהיגה לנהג צעיר ברכב החלופי. התובעים טוענים, כי לא נכלל סייג מספק לפיו אין אפשרות לנהג צעיר לנהוג ברכב החלופי. לפי טענת התובעים, בכך הנתבעות מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין לעניין חובת מבטח להבליט הגבלות החלות על כיסוי ביטוחי. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, מסתכם להערכת התובעים לסכום של כ- 17.3 מיליוני ש"ח כנגד החברה, וסך של כ- 28.4 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקח על הביטוח. בחודש מרס 2016 הגישה המפקחת על הביטוח את עמדתה לפיה תכלית המפרט להציג למבוטח את עיקרי הכיסוי שרכש בתמצית, ולכן אין חובה לציין במפרט גם את כל החריגים של הפוליסה ושל כתבי השירות.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

19. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי- מרכז בלוד, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בטענה כי החברה אינה מעניקה למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות מסוג גילוי מחלות קשות (להלן: "הפוליסה") כיסוי ביטוחי במקרה של גילוי המחלה הספציפית בה חלתה התובעת, על אף שלטענתה פרשנות ראויה של הפוליסה היתה צריכה, כביכול, להוביל למסקנה, כי יש ליתן כיסוי ביטוחי במקרה כאמור (אף שהמחלה מוחרגת בהתאם לתנאי הפוליסה). בהתאם לתובענה, התובעת אינה מעריכה את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג.
20. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בטענה כי החברה משלמת תגמולי ביטוח למבוטחים בפוליסות הכוללות כיסוי של נכות מתאונה, בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות באיבר שאינו מוזכר באופן מפורש בפוליסה, על פי מנגנון חישוב שלכאורה, אינו כלול בפוליסה ובכך, פועלת, כביכול, בניגוד להוראות הדין. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, מסתכם להערכת התובעים לסכום של כ- 50 מיליוני ש"ח.
21. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות המפקח על הביטוח ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקח על הביטוח ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת המפקח על הביטוח במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות הפיקוח וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי הפיקוח.
22. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות קובעות סכומי ביטוח בפוליסות לביטוח חיים הנדרשות לצורך הלוואת משכנתא, על בסיס נתונים שאינם מבוססים על מסלול המשכנתא והריבית כפי שנקבעו על ידי הבנק המלווה, ולתקופות ביטוח בהן לא מתבצע עדכון סכומי הביטוח בהתאם ליתרת סכום המשכנתא. כתוצאה מכך, הנתבעות גובות, לכאורה, דמי ביטוח הגבוהים מדמי הביטוח שהיו צריכים להיות מחושבים בהתאם ליתרת המשכנתא בבנקים המלווים ובכך הנתבעות, כביכול, מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ- 88 מיליוני ש"ח וסכום של כ- 1,182 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקח על הביטוח בשאלות העולות מבקשת האישור. המפקח על הביטוח העבירה את שאלות בית המשפט להתייחסות המפקח על הבנקים. ביום 23 במרס 2016 הוגשה עמדת המפקח על הביטוח אשר ככלל תומכת בעמדת הנתבעות, וקובעת כי אין הסדרה רגולטורית המקימה חובה על חברות הביטוח לעדכן מיוזמתן, מעת לעת, את הסכום המבוטח בפוליסה וכי חברת הביטוח אינה רשאית לערוך שינויים בתנאי חוזה הביטוח ובכלל זה בסכום הביטוח, ללא קבלת הוראה מפורשת מצד המבוטח.
23. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.
24. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראל כראשית וקאל מתקשרים למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משווקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כיסוי מן השקל הראשון וכוללות כיסויים חופפים לכיסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

25. בחודש מרס 2015 הוגשה לבית משפט השלום בראשון לציון תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח אינה מכסה בפוליסת ביטוח תאונות אישיות לספורטאים נכות אסתטית, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות תקנות הספורט (ביטוח) תשנ"ה-1994. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג, אך מגביל אותו בגבול סמכותו של בית המשפט השלום, העומד על 2.5 מיליוני ש"ח.
26. בחודש אפריל 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד פלאפון תקשורת בע"מ. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח, מפלה, כביכול, הפליה אסורה על רקע מגדר ונטיות מיניות בין גברים שאינם בזוגיות עם אישה לבין גברים המצויים בזוגיות עם אישה ולבין נשים בכל הקשור במתן כיסוי ביטוחי להיריון ולידה במסגרת פוליסות ביטוח בריאות. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת המבקש לסכום של כ- 52 מיליוני ש"ח.
27. בחודש מאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח בגין רכיב המע"מ החל על עלות התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל. זאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג נגד החברה מסתכם להערכת התובעים לסכום כולל של כ- 136 מיליוני ש"ח ולסך כולל של כ- 489.5 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.
28. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, פרמיות ביטוח הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, גם בתקופות בהן המבוטחים אינם עובדים. זאת, כביכול, בין היתר, בניגוד להוראות הדין, תוך עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, אי גילוי נאות והטעיה. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
29. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפצה, כביכול, את מבוטחיה במקרה של אובדן, גניבה או נזק, שנגרם לתכשיט שבוטח על ידה במסגרת פוליסת ביטוח דירה, בדרך של מתן שובר לקניית תכשיט באחת מחנויות ההסדר ו/או משלמת להם תשלום בחסר עבור התכשיט. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את תנאי הפוליסה התקנית לביטוח דירה ותכולתה, את הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, התשמ"א - 1981 וכן את הוראות פוליסת ביטוח הדירה המונפקת ומשווקת על ידי החברה. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
30. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן מתחשבות, כביכול, בבואן לקבוע את דמי הביטוח בביטוח רכב מקיף, בנתונים היסטוריים סובייקטיביים של הרכב המבוטח המשפיעים על שווי, אך מתחשבות בנתונים אלו בבואן לחשב את גובה הפיצוי לו זכאי המבוטח בגין אירוע מזכה בהתאם לפוליסת הביטוח, וכן אינן מציינות בפוליסת הביטוח את שווי הרכב כבסיס לחישוב גובה הפיצוי בקרות אירוע מזכה. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, ופוגעות באינטרס הוודאות וההסתמכות של חברי הקבוצה. נזקו האישי הנטען של התובע ביחס לחברה עומד על סך של 200 ש"ח לכל שנה שבה רכבו היה מבוטח בחברה. התובעים אינם מעריכים את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג.
31. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי המפקח על הביטוח, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת המפקח על הביטוח בנושא זה מחודש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעת, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59,000 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.
32. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

33. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.

34. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, דמי ביטוח מלאים ממבוטחים שהינם חיילי מילואים, גם כאשר הם מצויים במהלך שירות מילואים, על אף שאינן מספקות להם, כביכול, כיסוי ביטוחי מלא בתקופה זו, אלא כיסוי ביטוחי חלקי וחסר, ששוויו נמוך משמעותית מדמי הביטוח הנגבים מהם. בהתנהלות זו עושות הנתבעות, לטענת התובעים, עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה, ומפרות את חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן. עוד טוענים התובעים, כי ההוראות המגבילות את הכיסוי הביטוחי בתקופת שירות המילואים מבלי להפחית את דמי הביטוח בתקופה זו מהוות משום תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכי הן עומדות בניגוד לציפייה הסבירה של המבוטחים. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים.

35. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפצה מבוטחים, שעברו ניתוח בבית חולים ציבורי בסכום השווה ל- 25% בלבד משכר מנתח הסכם של החברה בעוד שלפי הוראות הפוליסה, עליה לפצותם, לכאורה, בסכום השווה ל- 50% משכר מנתח הסכם בגין הניתוח הרלבנטי. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, פועלת ברשלנות, בחוסר תום לב והטעיה ומפרה את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981. התובע מעריך את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסך של כ- 13.1 מיליוני ש"ח.

36. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפצות, כביכול, מבוטחים, אשר רכבם נפגע בתאונת דרכים ואשר נערכה להם הצעת תיקון ו/או שומה על ידי שמאי מרשימת שמאי החוץ של הנתבעות, בדרך של תיקון הרכב, תשלום תגמולי ביטוח או בכל דרך אחרת, תוך שינוי והפחתה משמעותית מהצעת התיקון ו/או השומה שערך שמאי החוץ, תוך הסתמכות על חוות דעת שנתן שמאי מטעמן. זאת, מבלי שפנו למנגנון הערעור בפני שמאי מכריע. בהתנהלות זו פועלות הנתבעות, לטענת התובעים, בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח בעניין זה, עושות עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה ומפרות את חובת תום הלב. עוד טוענים התובעים, כי במקרים בהם נדרשו המבוטחים לחתום על כתבי וויתור כתנאי לקבלת פיצוי, הפרו הנתבעות את חוק החוזים האחידים ואת חובת תום הלב וכתרו חוזה פסול, וכי החתימה על טפסים אלו מהווה משום עושק של חברי הקבוצה. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות ואף מאות מיליוני שקלים.

37. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "מדנס") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות התקשרו בהסכם בלעדיות לטווח ארוך בקשר לפוליסות ביטוח אחריות מקצועית רפואית לפיו התחייבה החברה לבטח אך ורק מבוטחים שיופנו על ידי מדנס ולהפנות למדנס כל סוכן ביטוח אחר, שיפנה אליה, לשם עריכת הביטוח דרכה, ומדנס התחייבה לערוך ביטוח אחריות מקצועית רפואית עבור לקוחותיה, אך ורק אצל החברה. בכך, התקשרו הנתבעות, לטענת התובעים בהסדר כובל, הפרו חובה חקוקה, ניצלו את מעמדן המונופוליסטי לרעה באופן העלול להפחית או לפגוע בתחרות, הפרו את חוק ההגבלים העסקיים, עשו עושר ולא במשפט, נהגו ברשלנות והפרו את חובות האמון, הגילוי והזהירות המוטלות על סוכן ביטוח. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסכום של למעלה מ- 300 מיליון ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

38. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדרי, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור. כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טוען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופת הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותן חלק יחסי של החודש. בכך עושה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א – 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנתען של התובע מוערך בסך של 540 ש"ח והנזק הכולל המוערך הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 60 מיליוני ש"ח.

39. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפחיתות, כביכול, מסכומי הנזק הנתבעים על-ידי צד שלישי עקב רשלנותו של מבוטח, סכומים שונים באופן שירותי. זאת, כביכול, בנימוק כללי של "רשלנות תורמת" של הצד השלישי ללא הנמקה, כנדרש בהוראות הדין. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובע, את הוראות הדין, לרבות חוזרי המפקח על הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות בחוסר תום לב, ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים, כי גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג עולה על 3 מיליון ש"ח ביחס לכל אחת מהנתבעות.

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

40. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעוד שהחברה מבטיחה בהצעת ביטוח לרוכשי רכב מסוג פגיו וסיטוראן באמצעות לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, כי בקרות נזק תאונית, רכבם יתוקן בחלפים מקוריים חדשים בלבד חלף החלקים שניזוקו, בפועל, בקרות מקרה ביטוח, החברה מפעילה שמאי חוץ מבלי לחייב אותו ואת מוסד ההסדר לפעול על פי הוראות הפוליסה, כך שהשמאי קובע אילו תיקונים ייעשו בחלפים מקוריים ואילו תיקונים יבוצעו על דרך של תיקון חלקים שניזוקו. בכך מקטינה החברה, לטענת התובע, את ערך הנזק הגולמי, כך ששיעור הנזק, המחושב באחוזים משווי הרכב המבוטח נמוך משיעור הנזק האמיתי. בכך, מפרה החברה ביטוח, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א – 1981 ואת הוראות חוזה הביטוח, פועלת בחוסר תום לב ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג עולה על 3 מיליון ש"ח.

41. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מחייבת את מבוטחיה בביטוח שיניים לעבור צילומי רנטגן, אשר מטרתם לבדוק, כי הרופא המטפל ביצע את הטיפול נשוא תביעתו של המבוטח. זאת, כביכול, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ותוך פגיעה באוטונומיה של הפרט. התובעת מעריכה, כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג הינו כ-200 מיליון ש"ח.

42. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)**א. התחייבויות תלויות (המשך)****תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)**

43. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של החברה הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מונית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה חברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-10 מיליון ש"ח.

44. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, וכאשר ידוע, כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א – 1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א – 1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג – 1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתיה. נזק האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ- 826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 5.58 מיליון ש"ח.

45. בחודש מרס 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למוטבים של מבוטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח חיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו בעשרות מיליוני שקלים.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

46. בחודש אפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה דוחה תביעות לתשלום תגמולי ביטוח בגין נכות ממחלה ו/או מתאונה, בטענה כי תביעות אלו מתיישנות לאחר שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת בניגוד, כביכול, לחוק חוזה הביטוח התשמ"א – 1981 (תיקון 6), לפיו תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח בגין עילת תביעה שהינה נכות ממחלה או מתאונה נמנית מהיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. בכך, לטענת התובעת, מפרה החברה חובה חקוקה, עושה עושר ולא במשפט, אינה נוהגת בתום לב בקיום חוזה ומטעה את ציבור מבוטחיה. התובעת מעריכה את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג ב- 416 מיליון ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או חברות המאוחדות, כפי שצוינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	3	237,731
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	22	2,474,939
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	9	5,671,090
לא צוין סכום התביעה	10	
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	1	15,605

הטבלה אינה כוללת את התביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת, כמפורט בסעיף ב(2) להלן (התחייבויות תלויות אחרות), לא צוין בה סכום תביעה ספציפי כלפי החברה.

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 62 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 46 מיליוני ש"ח).

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות אחרות

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהינה בעלת שליטה בידידים, על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת של ידידים (להלן: לעתיד) בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידית קופת פנסיה בע"מ (להלן: עתידית), קרן פנסיה בניהול לעתיד, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידית, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידית, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. ביום 29 ביולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את התובעים בשם לעתיד בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתיד. ביום 24 באוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתיד איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידית לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתיד לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טוענים כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים הינה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במקביל, הוגשה בקשה להארכת מועד להגשת ערעור בעניין התביעה האישית עד לחודש יוני 2016 בנוסף, ביום 28 באוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה מבקשים התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק. טרם ניתנה החלטה בעניין על ידי בית המשפט העליון.

2. בחודש פברואר 2014 הוגשה לבית משפט המחוזי – המחלקה הכלכלית בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד שירותי בריאות כללית אשר הדיון בה אוחד עם תביעה ובקשה באותו עניין, אשר הוגשה בחודש מרס 2014 נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד מכבי שירותי בריאות (שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות, להלן - "קופות החולים"). הבקשות להכיר בתובענות כתביעות נגזרות, לאחר שתוקנו בהתאם לבקשה, אשר נתקבלה על-ידי בית המשפט הינן בטענה שקופות החולים מנעו, כביכול, מלמצות את זכות ההשתתפות העומדת להן מכוח הדין, כלפי חברות הביטוח בגין הוצאות שהוציאה במסגרת תוכנית שירותי הבריאות הנוספים ("שב"ן"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין השב"ן לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח וכן בגין הוצאות שהוציאו קופות החולים במסגרת השירותים שניתנו על ידן מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1994 ("הסל הבסיסי"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין הסל הבסיסי לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח. לטענת התובעים עיקר החפיפה הינה בגין ביצוע ניתוחים (בחירת מנתח וכל העלויות הנלוות לכך) וכן בגין ייעוץ רפואי. הבקשות הוגשו לאחר שקופות החולים הבהירו לתובעים, בעקבות פנייתם אליהן, כי הן מסרבות להגיש תובענה כאמור נגד חברות הביטוח, לאחר שהסבירו לתובעים, כי אין יסוד לתובענה הן מבחינת הוראות הדין והן מבחינת אחרות, ולכן כל עוד לא שונו הוראות הדין הקיימות אין מקום לתובענה. התובעים מעריכים את סכום התביעה נגד כלל חברות הביטוח הנתבעות בסך של כ- 5.2 מיליארדי ש"ח. להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, סיכויי הבקשה לאישור כנגזרת להידחות גבוהים מהסיכויים לקבלתה, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענה זו. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי בסוגיות המועלות בבקשת האישור שתתייחס לעמדת משרד האוצר, הממונה על הביטוח ומשרד הבריאות. בחודש מרס 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה עמדתו בבקשה לאישור התביעה הנגזרת, לפיה, אין לשיטתו לחברי קופת חולים זכות להגיש תביעה נגזרת בשמה, וכי גם לגופם של דברים אין מקום לשיטתו לאשר את הבקשה להגשת תביעה נגזרת ממספר טעמים, ובהם העובדה שנוכח המורכבות הכרוכה בהגשתן וניהולן של תביעות השיבוב אין לומר שהחלטותיהן של קופות החולים שלא להגיש תביעות במקרים של כפל ביטוח הינן החלטות לא סבירות מבחינה כלכלית, ציבורית ומשפטית, קל וחומר בנסיבות שבהן הממשלה בוחנת אפשרות לקבוע, במידת הצורך, וככל שימצא, לאחר גיבוש התשתית העובדתית הנדרשת, כי יש לכך הצדקה, הסדר שיבוב סטאטוטורי. עוד מבהיר היועץ המשפטי לממשלה בעמדתו, כי בכל מקרה, אין מקום לדעת המדינה לשקול יצירת הסדר שיבוב בין הסל הציבורי לבין הביטוח המסחרי או בינו לבין השב"ן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בפתח תקווה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בפוליסות ביטוח בריאות בהן נקבע, כי הפרמיה תשתנה אחת לחמש שנים, החברה מעלה את הפרמיות במועד בו הגיעו המבוטחים לגיל 65, וזאת אף בטרם שחלפו חמש שנים ממועד רכישת הפוליסה על ידם. התובע טוען כי הדבר מהווה, כביכול, הפרת הסכם, הטעייה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 16 לאוקטובר 2013 הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט קבע, כי יש לתקן את הגדרת הקבוצה בהסדר. ביום 24 לנובמבר 2013 הוגשה לבית המשפט בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה. בהתאם להחלטת בית המשפט הוגשה חוות דעת בודק שמונה לבדיקת הסדר הפשרה, ובעקבותיה ובהתאם להחלטות בית המשפט, הוגש לבית המשפט, בחודש אוקטובר 2015, הסכם פשרה מתוקן. ביום 17 בינואר 2016 ניתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה בתובענה ובבקשה. במסגרת הסכם הפשרה התחייבה הראל ביטוח לשלוח למבוטחים הפעילים הרלבנטיים הבהרה ביחס לתנאי הפוליסה נשוא התובענה ובקשת האישור, לתקן את נוסחיהן של פוליסות עתידיות הכוללות מנגנון העלאת פרמיה דומה, וכן ליתן הטבה למבוטחים בני 65 ומעלה, אשר יצהירו כי טעו בהבנתה של התנייה הרלבנטית בפוליסת הביטוח שברשותם. כמו כן, נפסקו לתובע ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים.

2. בחודש אפריל 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עילת התביעה היתה כי הנתבעות גבו דמי ביטוח מהמבוטחים, עבור פוליסת אובדן כושר עבודה בעבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על-פי הפוליסה, למרות שבגין תקופה זו לא היו התובעים זכאים לקבלת תגמולי ביטוח אף אם היה נגרם להם אובדן כושר עבודה (בשל תקופת ההמתנה שנקבעה בפוליסה) וכי הנתבעות לא מסרו למבוטחים מידע על כי בכוונתן לגבות את דמי הביטוח עבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על פי הפוליסה. ביום 3 בפברואר 2009 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. החברה הגישה בקשת רשות ערעור על החלטה זו. ביום 11 באפריל 2013 קיבל בית המשפט את בקשת רשות הערעור והשיב את הדיון בתובענה לבית המשפט המחוזי לצורך הכרעה בשאלה האם יש מקום לנהל את התובענה כתובענה ייצוגית, האם התשלום במהלך שלושת החודשים האחרונים של הפוליסה הוא תמורת שירות שהמבוטחים לא יהיו זכאים לקבל לעולם או שמא מדובר בפריסת תשלומים פרי חישוב אקטוארי, האם הפרו הנתבעות את חובת הגילוי הנאות והאם חלה התיישנות בנסיבות המקרה דנן. על יסוד בקשת התובעים להסתלק מבקשת האישור, אשר הובאה בפני בית המשפט במסגרת דיון שהתנהל בפניו ביום 10 בפברואר 2016, אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את הסתלקות התובעים מבקשת האישור, והורה על דחייתה ועל דחיית התביעות האישיות של המבקשים.

תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

3. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז - לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. תובענה זו הוגשה על דרך תיקון בקשה לאישור תובענה כייצוגית תלויה ועומדת שהוגשה כנגד 4 חברות ביטוח נוספות בעילות דומות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי בביטוח רכב חובה שהנפיקו הנתבעות לתובעים, מצוין מועד תחילת הביטוח כתאריך נקוב בתעודה עם הסתייגות, כי הפוליסה לא תכנס לתוקף לפני מועד תשלום התעודה בפועל. לטענת התובעים, במקרה שבו מבוטח משלם את תעודת החובה באיחור, לאחר המועד הנקוב בתעודת הביטוח, הוא אינו מזוכה בגין הימים שחלפו מהמועד הנקוב בתעודה ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אפריל 2016 דחה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

4. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה מבטחת את עובדי המדינה, המבוטחים בביטוח רכב אצל החברה, גם בפוליסה לביטוח חיים ונכות הכוללת, לכאורה, תנאים שונים מתנאי הפוליסה כפי שנקבעו במסגרת מכרז שפרסמה מדינת ישראל, באמצעות החשב הכללי ("המכרז"). כתוצאה מכך, החברה, חישבה, כביכול, את תגמולי הביטוח באופן שונה מזה שבו היתה אמורה לחשבם, כביכול, בהתאם לתנאי המכרז. בחודש דצמבר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלח למבוטחיה בפוליסה בשנים 2009 עד 2013 נוסח מתוקן של הפוליסה, כי ככל שיוגשו תביעות לקבלת תגמולי ביטוח על-פי הפוליסה לאחר המשלוח כאמור, תבחן הראל ביטוח תביעות אלו בהתאם להוראות הקבועות בהסכם הפשרה, ובמידת הצורך תשלם את תגמולי הביטוח למבוטחים שיימצאו זכאים לפיה, כי הראל ביטוח תבדוק האם קיימים מבוטחים אשר קיבלו תגמולי ביטוח בחסר, וטרם הושלמו להם תגמולי הביטוח, ותשלם להם את תגמולי הביטוח על פי הנחיות המכרז, כי הראל ביטוח תשלם תוספת תגמולי ביטוח למבוטחים שאחוזי הנכות שלהם נקבעו על יסוד קביעת רופא חברה בניגוד, כביכול, להוראות המכרז, וכי הראל ביטוח תשלם פיצוי מיוחד למבוטחים, אשר קיבלו תגמולי ביטוח מופחתים שלא בהתאם להוראות המכרז. בחודש מרס 2016 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה והמפקחת על הביטוח במסגרתה ביקשו כי יבוצעו בהסכם הפשרה מספר תיקונים שאינם מהותיים. בחודש מאי 2016, ולאחר הגשתו של הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים תוקף של פסק דין להסכם הפשרה המתוקן.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה והחברות הבנות שהינן חברות ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") והנחיות המפקח:

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 במרס 2016	
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
101,327	578,390	5,537,624	92,776	5,521,233
446,037	673,681	3,953,922	435,120	3,699,230
-	-	350,517	-	350,515
446,037	673,681	4,304,439	435,120	4,049,745
-	-	200,543	-	168,724
-	99,902	1,517,606	-	1,613,155
-	99,902	1,718,149	-	1,781,879
-	-	745,097	-	739,448
-	99,902	2,463,246	-	2,521,327
446,037	773,583	6,767,685	435,120	6,571,072
344,710	195,193	1,230,061	342,344	1,049,839
-	-	(30,274)	-	(24,615)
-	-	-	-	207,413
(18,000)	-	(210,000)	-	-
-	(195,193)	180,000	-	-
326,710	-	1,169,787	342,344	1,232,637

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:

הון ראשוני

הון ראשוני בסיסי

הון ראשוני מורכב

סה"כ הון ראשוני

הון משני

הון משני נחות (ב)

הון משני מורכב (ג)

סה"כ הון משני

הון שלישוני מורכב

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון

עודף ליום הדוח

אירועים לאחר תאריך הדוח

התכליות הון משני

הנפקת הון משני מורכב לאחר תאריך הדוח

חלוקת דיבידנד (לפרטים נוספים ראה סעיף 3)

מיזוג דקלה (לפרטים נוספים ראה באור 9(5))

עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן**

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 במרס 2016	
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
98,852	89,375	655,218	92,776	701,858
-	239,908	92,477	-	324,691
-	-	43,125	-	44,222
-	45,155	1,257,335	-	1,346,392
-	-	79,728	-	79,263
-	52,061	293,531	-	330,080
-	137,197	1,389,550	-	1,548,352
-	-	1,501,916	-	913,980
-	-	(198,295)	-	(197,309)
-	12,635	363,577	-	382,906
2,475	2,059	59,462	-	46,798
101,327	578,390	5,537,624	92,776	5,521,233

א. הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

פעילות בביטוח כללי

פעילות בביטוח סיעודי

דרישות הון בגין תוכניות מבטיחות תשואה

נכסי השקעה ונכסים אחרים (ד)

סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות

ואשפוז

השקעה בחברות מנהלות מאוחדות ומבטחים

הקלה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל

סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים (ה)

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (ו)

סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות*

* הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות ליום 31 במרס 2016 בהראל ביטוח מחושב באופן הכולל את מיזוג דקלה. ראה גם באור 9(5).

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. (המשך)
- ** התוספת, הנכללת בחישוב ההון הנדרש מהראל ביטוח בשל יתרת הפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל, לצורך חלוקת דיבידנד, מסתכמת ליום 31 במרס 2016 לסך של כ- 103 מיליוני ש"ח.
- ב. כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של 255,421 אלפי ש"ח שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2006 והמהווים הון משני נחות.
- ג. לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשת כהון מורכב של החברה, ראה באור 10.
- ד. לעניין אישור המפקח לשימוש במודל פנימי לדירוג אשראי ראה באור 135(3) לדוחות השנתיים. האישור כאמור הקטין את דרישות ההון של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-57 מיליוני ש"ח.
- ה. דרישת הון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, אך לא פחות מהדרישה ביום ההעברה. דרישת הון בחברה הינה בסכום שלא יפחת מ-190 מיליוני ש"ח.
- ו. כולל נכס לא מוכר בסכום זניח בגין חריגה פאסיבית מתקנות השקעה.
2. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססח, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הזדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.
3. ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 210 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של החברה, בהתאם למדיניות ניהול ההון של החברה ובהתחשב באימוץ הצפוי של סולבנסי 2. הדיבידנד שולם ביום 10 באפריל 2016.
4. ביום 21 במרס 2016 אישר דירקטוריון EMI חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של EMI, בהתאם למדיניות ניהול ההון של EMI. הדיבידנד חולק בעין (באמצעות העברת ניירות ערך) ביום 22 במרס 2016.
5. ביום 1 בינואר 2016, כחלק ממיזוג הפעילות הביטוחית של דיקלה להראל ביטוח, הועברו מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ מהחברה לידי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, ללא תמורה. סכום ההון העצמי של דקלה במועד המעבר, בסך כולל של 30 מיליוני ש"ח, חולק כדיבידנד בעין. לפרטים נוספים ראה באור 9.
6. לשם עמידת החברות הבנות של החברה שהינן חברות מנהלות של קרנות פנסיה בדרישות הנכסים הנוזלים הקבועות בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012, אושר בדירקטוריון החברה ביום 17 ביוני 2014 העמדת הלוואה בסך של 10 מיליוני ש"ח להראל פנסיה. בנוסף אושרה מסגרת אשראי אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2014, בסך של 20 מיליוני ש"ח. ביום 15 בדצמבר 2014 חודש הסכם המסגרת לשנה נוספת אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2015. במהלך חודש ינואר 2016, פרעה החברה את שתי ההלוואות הנ"ל בתוספת הריבית שנצברה בגינם.
7. פרטים בדבר התקדמות ההיערכות ליישום Solvency II
- ביום 21 באפריל 2016 פרסם הפיקוח הנחיה לביצוע תרגיל לשנת 2015 (IQIS5), אשר מבוסס על ההנחיות המעודכנות מאירופה עם התאמות לשוק המקומי. החברה נערכת לביצוע התרגיל ותוצאותיו ידונו בדירקטוריון וידווחו לפיקוח עד לתאריך 7 באוגוסט 2016 בהתאם להנחיה.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

8. בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב בדבר הארכת תוקף הקריטריונים לחלוקת דיבידנד, בהתאם למפורט להלן: מבטח רשאי להגיש למפקח בקשה לאישור חלוקת דיבידנד בכפוף לכך שלחברה יחס הון עצמי מוכר לאחר חלוקת הדיבידנד להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות.

מבטח שיחס ההון העצמי המוכר שלו לאחר חלוקת הדיבידנד להון העצמי הנדרש הינו בשיעור של 115% לפחות, רשאי לחלק דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש מהמפקח, ובלבד שמסר הודעה מראש למפקח ואת המסמכים המפורטים במכתב. לדרישת ההון לצורך חלוקת דיבידנדים, תתווסף ההפחתה של ההון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - 'התוספת להון הנדרש') (ראה גם סעיף 1 לעיל).

לשם קבלת האישור נדרש המבטח להגיש תחזית רווח שנתית לשנתיים עוקבות, תכנית שירות חוב מאושרת על ידי דירקטוריון חברת הביטוח וחברת ההחזקות של חברת הביטוח, תוכנית פעולה להשלמת הון והעתק פרוטוקול ישיבת הדירקטוריון בה אושרה החלוקה.

בנוסף, העביר המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח בנושא מעקב וניהול ההון העצמי, זאת לצורך הבטחת קיומו של תהליך שוטף של בחינה ומעקב על אופן ניהול ההון העצמי בחברות הביטוח, על רקע התנודתיות בשווקים הפיננסיים. בהתאם למכתב, נדרשת חברת הביטוח לדווח למפקח על אומדן מצב ההון מידי חודש.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיור

ביום 28 בפברואר 2016 התקשרו הגופים המוסדיים בקבוצה ("קבוצת הראל ביטוח") בהסכם לשנים 2016 ו- 2017, עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק"), וזאת לאחר שביום 14 בפברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של קבוצת הראל ביטוח ושל הבנק את ההתקשרות, לפיה הבנק וקבוצת הראל ביטוח ישתפו פעולה ביניהם, באופן שהצדדים יעמידו במשותף הלוואות לדיור, המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. שיעור ההשתתפות של קבוצת הראל ביטוח בכל הלוואה משותפת עם הבנק כאמור לא יעלה על 50%.

העמדת הלוואות המשותפות כאמור וקביעת תנאי אישור הבקשות והתקשרות במסמכי האשראי, ייעשו על ידי הבנק לפי שיקול דעתו הבלעדי, בכפוף להוראות הדין ולתנאי סף שהוסכמו בין הצדדים. הבנק ינהל עבור הצדדים את ההלוואות המשותפות, ובתמורה תשלם קבוצת הראל ביטוח לבנק עמלת ניהול חודשית.

בהתאם להסכם, בכפוף לשיעור ההשתתפות של קבוצת הראל בכל הלוואה כמצוין לעיל, יעמוד חלקה על סך של 2 מיליארד ש"ח לכל היותר בשנת 2016 ולפחות סך של 2 מיליארד ש"ח בשנת 2017, כאשר מרבית הסכום יועמד על ידי נכסי העמיתים של קבוצת הראל ביטוח.

שיתוף הפעולה בין הצדדים ייכנס לתוקפו מיד עם סיום ההיערכות התפעולית של הצדדים ובכפוף לכך שלא תהיה במועד האמור כל מניעה רגולטורית הנובעת מהתנגדות איזה מהרגולטורים הרלוונטיים לשיתוף הפעולה. התנאים המתלים לכניסתו של שיתוף הפעולה לתוקף טרם נתמלאו. קבוצת הראל ביטוח מקיימת דיונים מול הפיקוח באשר לקבלת האישור כאמור.

2. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הגמל בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ להראל גמל והשתלמות בע"מ ומוזגו קופות הגמל שבניהול של הראל עתידית לקופות הגמל שבניהול הראל גמל. לפרטים נוספים ראה באור 8 בדוחות השנתיים.

3. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הפנסיה בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ להראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ומוזגה קרן הפנסיה הראל מנוף שבניהול מנוף פנסיה לקרן הפנסיה הראל גילעד שבניהול הראל פנסיה. לפרטים נוספים ראה באור 8 בדוחות השנתיים.

4. ביום 22 במרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הראל גמל והשתלמות בע"מ ושל הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ על שינוי מבני המיועד להיכנס לתוקף מיום 1 ביולי 2016, במסגרתו תמוזג הראל גמל והשתלמות בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ וקופות הגמל שבניהולה של הראל גמל והשתלמות בע"מ יועברו לניהול הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. השינוי המבני כפוף לאישור הגורמים המוסמכים לרבות אישור המפקח.

5. מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה

החל מיום 1 בינואר 2016, מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה לתוך החברה. החל מאותו מועד, חדלה דקלה מלהיות מבטח, שינתה את שמה לשם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ והיא פועלת בהתאם לרשיון סוכנות ביטוח.

החל ממועד זה, חדלה דקלה מלהיות מבטח ובהתאם לא קיימות לה דרישות הון. למיזוג כאמור, השפעה חיובית על דרישות ההון של החברה בסך של כ- 80 מיליוני ש"ח. בנוסף לאמור, כחלק מהעברת הפעילות הביטוחית של דקלה לחברה, הועבר לחברה כתב התחייבות נדחה בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח, אשר משמש כהון משני מורכב בידי החברה. בהתאם, קטנו דרישות ההון וגדל ההון המוכר של החברה בסכומים כאמור.

ביום 1 בינואר 2016 חילקה דיקלה דיבידנד בסך של כ- 644 מיליוני ש"ח ובאותו המועד הועברו כלל ההתחייבויות הביטוחיות והנכסים העומדים כנגדן לחברה.

6. התקשרות בין החברה לדקלה סוכנות לביטוח למתן שירותים

החברה התקשרה עם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ להענקת שירותים על-ידי דקלה החל מיום 1 בינואר 2016 ולמשך תקופה בת 24 חודשים, כדלקמן: (א) שירותי יישוב תביעות ושרות לקוחות עבור מבטחי סיעודי מושלם וקולקטיב עובדי גימלאי קופת חולים; (ב) שירותי צירוף מבטחים לתוכנית סיעודי מושלם (ג) שירותי יישוב תביעות בקשר עם כל הפוליסות בהם דקלה שימשה כמבטח עובר להעברת הפעילות הביטוחית ו/או פוליסות נוספות של הראל (ד) שירותי שיווק ומכירה של פוליסות ביטוח של הראל. ההתקשרות אושרה על-ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה.

בהתאם להסכם, תשלם החברה לדקלה בגין שירותים אלה את עלות השירות לדקלה בתוספת מרווח. הסכם זה יוארך מאליו לתקופות נוספות בנות 24 חודשים בכל פעם אלא אם הודיע מי מהצדדים על אי חידוש או הפסקת ההסכם בהודעה מראש ובכתב.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

7. פוליסת סיעוד קבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית
- החברה והכללית סיכמו על הארכת תקופת הביטוח הסיעודי הקבוצתי וההסדר הקיים בין הצדדים לתקופות נוספות, בהתאמות המחייבות לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), התשע"ו-2015 ולחוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, ופועלות לקבלת הסכמת הפיקוח. בהמשך לכך צפוי שיחתם הסכם בין החברה לכללית.
8. לעניין חלוקות דיבידנד על-ידי החברה ו-EMI ראה באור 8.
9. עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות
- בשל הירידה בריבית חסרת הסיכון המשמשת לבחינת נאותות העתודות, הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס, והקטינו את הרווח ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור.
10. עדכון מדיניות התגמול
- בהתאם להמלצת ועדת התגמול, בחודשים פברואר ומרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים את התאמת מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים להוראות החוזר המתוקן וכן עריכת מספר עדכונים נוספים.
- העדכונים העיקריים למדיניות התגמול הינם: (1) הוספת התייחסות לתגמול לדירקטור וליו"ר הדירקטוריון, שאינו מאפשר תגמול משתנה, כולל לתקופות המעבר הקבועות בחוזר; (2) הוספת התייחסות ליחס ההכפלה הראוי לשכר יו"ר הדירקטוריון, ביחס לשכר דח"צ; (3) הוספת התייחסות לשכר דירקטור, שיהיה בהתאם לתקנות הגמול לדירקטורים, בהתאם לקבוע בהוראות החוזר המתוקן; (4) הוספת סעיפים המאפשרים לחברה לתבוע השבה של סכומים מתוך התגמול המשתנה ששולם לבעל תפקיד מרכזי, במקרים חריגים הכלולים בחוזר המתוקן; (5) הוספת התייחסות לחוזר המתוקן בסעיפים המחייבים גוף מוסדי לשאת בהוצאותיו עבור העסקת נושאי משרה ודירקטורים בו.
- בהתאם לעדכונים כאמור, ולתקופות המעבר שנקבעו בחוזר, החברה תפעל להתאמת התגמול של יו"ר הדירקטוריון ולדירקטורים הנוספים שנדרשת התאמה של תגמולם בהתאם לחוזר, עד לתקופות ההתאמה הקבועות בחוזר.
- בנוסף על האמור, נכללו מספר עדכונים כלליים למדיניות התגמול של החברה כלהלן: (1) הוספת התייחסות בפרמטרים של התגמול, לבעל תפקיד מרכזי שהינו מנכ"ל הראל השקעות; (2) הוספת התייחסות עדכנית לתזכיר חוק הגבלת שכר נושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים; (3) עדכון מדדי התגמול המשתנה של בעלי התפקיד המרכזי בחטיבת ההשקעות.
11. סיום כהונה של המנכ"לים המשותפים בחברה האם
- ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדירקטוריון הראל השקעות רה ארגון פנימי בחברה במסגרתו:
- מר שמעון אלקבץ, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של הראל השקעות, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות ביום 31 בדצמבר 2015, וזאת בהתאם להודעתו לחברה בדבר הגעתו למיצוי עצמי בתפקידו, לאחר כחמש שנים שבהן כיהן מר אלקבץ כמנכ"ל משותף של הראל השקעות. מר אלקבץ ממשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסיים והראל פיא, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות. במסגרת סיום תפקידו כמנכ"ל משותף בהראל השקעות, סיים מר אלקבץ את כהונתו גם בתפקידיו כיו"ר דירקטוריון אי. אמ. אי וכדירקטור של הראל הנפקות. תנאי סיום כהונתו של מר אלקבץ הינם בהתאם להסכם העסקתו, אשר אושר על ידי האסיפה הכללית של הראל השקעות ביום 22 באוגוסט 2013.
- מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של הראל השקעות וכמנכ"ל החברה, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות ביום 31 בדצמבר 2015, וממשיך לכהן בתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה. זאת בשל האתגרים ההולכים וגדלים בתחום פעילותה של החברה, הן מבחינה עסקית והן מבחינה רגולטורית. מר סיבוני מתרכז בתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה ובתפקידו הנוספים בקבוצה, הנלווים לתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה. יצוין, כי ביום 10 בפברואר 2016 וביום 14 בפברואר 2016, בהתאמה, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הראל השקעות, כי תנאי העסקתו של מר סיבוני ימשיכו לחול ללא שינוי, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל הראל השקעות.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

12. תנאי העסקה מנכ"ל הראל השקעות

ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדירקטוריון הראל השקעות מינויו של מר רוני אגסי, המכהן כמנהל הכספים של הראל השקעות, כמשנה למנכ"ל החברה וכמנהל חטיבת כספים ומשאבים בחברה, למנכ"ל הראל השקעות, החל מיום 1 בינואר 2016. מר אגסי ממשיך לכהן בתפקידו הנוכחיים כאמור גם לאחר מינויו למנכ"ל הראל השקעות.

תנאי העסקה מר רוני אגסי

בהתאם לאישור תנאי העסקה על ידי ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הראל השקעות, יחולו הוראות הסכם ההעסקה של מר אגסי כמנכ"ל הראל השקעות ("ההסכם") החל מיום 1 בינואר 2016, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים מראש.

תמורת כהונתו כמנכ"ל הראל השקעות וכן כהונתו ביתר תפקידיו, כאמור, בהראל השקעות, בחברה ובחברות נוספות בקבוצה, יהיה זכאי מר אגסי למשכורת חודשית (כוללת) בסך 150,000 ש"ח ("השכר השוטף"). השכר השוטף יעודכן מדי חודש, בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן.

מר אגסי יהיה זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לתנאי הסף שנקבעו בתוכנית התגמול ולפרמטרים שנקבעו בתוכנית התגמול. המענק השנתי הנורמטיבי הינו בהיקף של 6 פעמים השכר השוטף (המקסימאלי הינו בהיקף של 7.2 פעמים השכר השוטף). כחלק מהמענק השנתי כאמור, מר אגסי יהיה זכאי למענק שנתי מובטח בהיקף של 2.5 פעמים השכר השוטף.

בסיום ההסכם יהיה זכאי מר אגסי לתקופת הסתגלות בת שלושה חודשים בה ישולם שכרו ויתר התנאים הנלווים כאילו הוא ממשיך להיות מועסק בהראל השקעות כעובד לכל דבר ועניין, וזאת החל מתום תקופת ההודעה המוקדמת של ששה חודשים.

בהתאם לתנאי העסקתו הנוכחיים מר אגסי זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 125% משכרו השוטף, בכפוף לכך שבתום חודש נובמבר 2016 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין הראל השקעות (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי. בהתאם לתנאי העסקה החדשים, יהיה מר אגסי זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 150% (50% מעל הפיצויים על פי דין) משכרו השוטף האחרון בכפוף לכך שבתום חודש דצמבר 2018 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין הראל השקעות (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי.

מר אגסי זכאי לתנאים נלווים, הכוללים: העמדת רכב כמקובל לגבי מנכ"ל החברה, כאשר עלות החזקת הרכב לרבות המס הנוקף בגין השימוש ברכב ישולמו על ידי החברה; החזר הוצאות סבירות שהוציא במסגרת מילוי תפקידו; ביטוח אחריות מקצועית; בדיקות סקר תקופתיות; פוליסות ביטוח כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל; השתתפות בהשתלמויות ונסיעות תמרוץ לסוכנים (כולל בן/ת זוג); פעילויות רווחה כמקובל בקבוצת הראל (כגון: שי לחג, נופש, ארוחות, ימי גיבוש וכיוצא"ב); רכישת מוצרי ביטוח של קבוצת הראל בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה; הפרשות סוציאליות, ימי חופשה, מחלה והבראה כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל.

למר אגסי הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות קבוצת הראל כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 ובחודש מרס 2012.

13. חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות

ביום 25 בינואר 2016, אושרו בדירקטוריונים של החברה וחברות הבת הרלוונטיות של החברה, שינויים בכהונת מנכ"לים ויו"רים של חברות בנות עיקריות בקבוצה, כדלקמן:

א. מר דוד מילגרום, מנכ"ל בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ ("בססח"), חברה כלולה המוחזקת ב-50% על ידי החברה האם, יסיים את תפקידו כמנכ"ל בססח בתוקף מיום 31 במרס 2016, בהתאם להודעתו לבססח, וזאת לאחר 13 שנים בהם שימש כמנכ"ל החברה. מר מילגרום יסיים בתוקף מאותו מועד גם את תפקידו כיו"ר דירקטוריון דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ (שהיתה עד ליום 31 בדצמבר 2015 דקלה חברה לביטוח בע"מ).

ב. הגב' חגית ציטיאט לוי, המכהנת בתשע השנים האחרונות כמנכ"לית החברה המנהלת של קופות הגמל וההשתלמות בקבוצת הראל ("הראל גמל והשתלמות"), תסיים את תפקידה כמנכ"לית הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 31 במרס 2016, ותתמנה החל מיום 1 באפריל 2016 כמנכ"לית בססח.

ג. מר דודי לייזנר, המכהן כמנכ"ל החברה המנהלת של קופות הפנסיה בקבוצת הראל ("הראל פנסיה"), ימונה בנוסף על תפקידו כמנכ"ל הראל פנסיה, גם כמנכ"ל הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 1 באפריל 2016.

ד. מר אבי קלר, אשר כיהן בקבוצת הראל בתפקידים שונים ומגוונים, וכיהן בעשר השנים האחרונות כמנכ"ל דקלה חברה לביטוח בע"מ (כיום – דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ), עד למועד מיזוג פעילותה הביטוחית לתוך החברה, יסיים את תפקידו ויפרוש מהקבוצה במהלך 2016.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

14. הגדרת עסקה זניחה

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 17 במרס 2016 וביום 23 במרס 2016, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

- א. היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).
  - ב. לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ביום 21 בינואר 2014 ע"י דירקטוריון החברה.
  - ג. סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מיליוני ש"ח (1.6% מהרווח הנורמטיבי), וסכום הביטוח בכל פוליסה אינו עולה על 50 מיליוני ש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.
  - ד. התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.
- מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת. עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

15. התקשרות עם אדריכל

ביום 31 בדצמבר 2015 וביום 25 בינואר 2016 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה האם בהתאמה, לאחר שבתנו כי תנאי ההתקשרות עומדים בתנאי שוק, הארכה בשנתיים (עד ליום 31 בדצמבר 2017) של הסכם ההתקשרות לקבלת שירותי אדריכלות מאת מר מיקי קורנהויזר. במסגרת ההסכם זכאי מר קורנהויזר לסך של 70,000 ש"ח בחודש, בגין מתן השירותים כאמור. מר מיקי קורנהויזר הינו אחיה של אשתו של מר יאיר המבורגר, בעל השליטה ויו"ר דירקטוריון החברה האם. מובהר, כי ההוראה בהסכם המאפשרת לכל צד לסיימו בהתראה מראש של 60 יום, נותרה בעינה. יתר תנאי ההסכם הינם ללא שינוי.

16. דורון כהן

ביום 16 באפריל 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה, אישור תגמול חודשי קבוע למר דורון כהן, בסך כולל של 15,000 בתוספת מע"מ, צמוד למדד המחירים לצרכן, עבור כהונתו כיו"ר דירקטוריון אי.אמ.איי.

מר דורון כהן מכהן כדירקטור בחברה, בחברה האם ובהראל פיננסים וכן חבר בוועדות דירקטוריוניות של הראל השקעות ושל הגופים המוסדיים של הקבוצה.

בגין תפקידיו כאמור, זכאי מר דורון כהן לגמול בהתאם לתקנות הגמול ובכפוף לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006.

החל מיום 1 במרס 2016 לא זכאי מר כהן לתגמול חודשי בסך 50 אלפי ש"ח כפי שאושר לו באספה הכללית מיום 30 בינואר 2013.

17. חתימה על צו מוסכם לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

ביום 20 באוקטובר 2015, נחתם על ידי החברה, צו מוסכם לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ("חוק ההגבלים העסקיים"). עניינו של הצו המוסכם הינו הסכם מיום 15 בנובמבר 2009 ("ההסכם"), בין החברה לבין מדנס סוכנות לביטוח בע"מ, שהינה סוכנות אשר החברה מחזיקה 24.73% בזכויות בה ("מדנס"), המסדיר שיתוף פעולה בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית בישראל.

במסגרת הצו המוסכם התחייבו החברה ומדנס:

(1) לבטל לאלתר את כל ההוראות בהסכם הנוגעות לבלעדיות ואי תחרות בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית. יצוין, כי ביום 26 באוגוסט 2015 נחתם הסכם בין החברה לבין מדנס, המבטל את ההוראות כאמור בהסכם בין הצדדים.

(2) החברה תשלם 4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

(3) מדנס תשלם 2.4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

כן הוסכם במסגרת הצו המוסכם, כי בכפוף לאישור הצו המוסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, ולקיום התחייבויות החברה ומדנס כאמור לעיל, הממונה על הגבלים עסקיים לא ינקוט צעדי אכיפה נגד החברה, מדנס או כל אדם קשור למי מהן או מי מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, יועצים, עובדים, מנהלים ובעלי הזכויות בהן, בגין הוראות המפרות לכאורה את חוק ההגבלים העסקיים, במשך התקופה שעד לתום תקופת ההסכם הנוכחית, דהיינו עד ליום 15 בנובמבר 2019. עוד נכתב במסגרת הצו המוסכם, כי אין בהסכמות בו משום הודאה או הסכמה מטעם החברה, מדנס או מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, כי הפרו את חוק ההגבלים העסקיים באופן כלשהו. ביום 7 במרס 2016 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם כאמור.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

18. מענק לנושאי משרה בכירים אחרים

ביום 23 במרס 2016, אישר דירקטוריון החברה את המענקים לנושאי המשרה בחברה ולנושאי המשרה שנכללו בתוכנית התגמול. המענקים חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת ההשוואה וכן לתחשיבים אשר לא קיימים בידי החברה במועד החישוב. התחשיב הסופי למענקים, יבוצע עד תום יוני 2016.

19. עדכון הסכמי ניהול ותפעול - הראל פנסיה

ביום 23 במרס 2016 וביום 22 במרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל הראל פנסיה, בהתאמה, את עדכון הסכם ההתקשרות שבין החברה להראל פנסיה לשירותי הניהול והתפעול שמעניקה החברה להראל פנסיה. בהתאם לעדכון ההתקשרות כאמור, דמי הניהול והתפעול יקבעו בהתבסס על הוצאות בפועל בהן עמדה החברה בגין השירותים כאמור. הסכם הניהול החדש כולל הקצאה של הוצאות ישירות והעמסה של הוצאות עקיפות בהתאם לשיעור מסוים מהיקף הנכסים המנוהלים. ההסכם יושם באופן רטרואקטיבי מחודש ינואר 2016.

עד למועד זה שילמה הראל פנסיה לחברה דמי תפעול בשיעור שנתי של 0.1% מנכסי קרנות הפנסיה, למעט נכסי עמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל, כל עוד הינם עמיתים פעילים במסגרת ההסדר כאמור וזכאים לדמי הניהול הקבועים בו.

שינוי ההסכם כאמור מביא להקצאת הוצאות סבירה יותר עבור כל שנת התקשרות. יחד עם זאת, אין לשינוי ההסכם השפעה מהותית בטווח הארוך.

בהתאם לכל האמור, ההוצאות בתחום פעילות הפנסיה, צפויות לגדול בכ - 20 מיליוני ש"ח החל משנת 2016 ובהתאמה יקטן הרווח בתחום פעילות זה. ההוצאות והרווח בתחום ביטוח חיים ישתנו בהתאם.

ליישום ההסכם לא צפויה להיות השפעה על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

ההסכם שבין הראל פנסיה לבין הראל השקעות, לפיו משלמת הראל פנסיה להראל השקעות דמי ניהול בשיעור שנתי של 0.5% מדמי הגמולים השנתיים שיתקבלו אצל קרנות הפנסיה שבניהולה של הראל פנסיה, למעט דמי גמולים שיתקבלו מצה"ל, ממשיך בתוקפו בהתאם לתנאיו. במסגרת אישור ההתקשרות כאמור, נקבעה לדמי הניהול שמשלמת הראל פנסיה להראל השקעות, תקרה בסך של 50 מיליוני ש"ח לשנה. בשלב זה דמי הניהול נמוכים מהתקרה כאמור.

20. הסכם שכירות - הראל פיננסים ובססח

ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה התקשרות עם הראל פיננסים ובססח שהנן חברות אחיות של החברה, לפיה תתקשר החברה עם בססח והראל פיננסים בהסכמי שכר דירה להשכרת שטחי משרד וחניית בית המ.א.ה, נכס הנמצא בבעלות החברה.

21. חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסים

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שיעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שהוצאה החוזיה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין הוצאה החוזיה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

22. המלצות ועדת וינוגרד

בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ולנוסח התקנות בעניין זה, כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3%, הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל). יודגש כי, לאור האמור לעיל, בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות החברה. לפיכך, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ויידרש עדכון נוסף של האומדנים בהמשך.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. אסיפה כללית שנתית

ביום 13 באפריל 2016 התקיימה אסיפה כללית שנתית, שעל סדר יומה היו הנושאים הבאים: (א) דיון בדוח התקופתי לשנת 2015; (ב) מינוי מחדש של רואה החשבון המבקר של החברה; (ג) מינוי מחדש של חברי הדירקטוריון, אשר אינם דירקטורים חיצוניים, להמשך כהונה כדירקטורים בחברה. האסיפה אישרה את כל הנושאים שהיו על סדר היום.

2. הנפקת הון משני מורכב (סדרות יב'-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות

בחודש אפריל 2016 הנפיקה החברה, באמצעות הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ (להלן "הראל הנפקות"), חברה שבשליטתה שהינה חברה חד תכליתית (SPC) בבעלות מלאה של החברה, כתבי התחייבות בהיקף של כ- 210 מיליוני ש"ח, אשר ישמשו כהון משני מורכב בחברה. ההנפקה בוצעה מכח תשקיף מדף של הראל הנפקות מיום 12 בפברואר 2014, כפי שתוקן ביום 22 בדצמבר 2014 ושתוקפו הוארך ביום 31 בדצמבר 2015 עד ליום 11 בפברואר 2017.

ההנפקה בוצעה באמצעות שתי סדרות של אגרות חוב כמפורט להלן:

סדרה יב': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2031, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

סדרה יג': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2032, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

להראל הנפקות זכות לפרעון מוקדם, מלא או חלקי, של כתבי ההתחייבות כעבור חמש שנים ממועד ההנפקה או שלוש שנים לפני מועד הפרעון הסופי של כל סדרה. הפעלת זכות זו כפופה לקבלת אישור המפקח.

לכתבי ההתחייבות הנדחים התקבל דירוג ilAA- מאת מעלות.

שיעורי הריבית האפקטיבית, לאחר הוצאות הנפקה, של כתבי ההתחייבות סדרות יב' ו-יג' הינם 4.087% ו-3.963%, בהתאמה.

3. ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון

לאחר תקופת הדוח, נמשכה הירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון. ירידה בשיעורי הריבית עשויה לגרום לגידול בהתחייבויות הביטוחיות. שינוי כאמור בעקום הריבית עשוי להשפיע לחיוב על שוויים של הנכסים הפיננסיים של הקבוצה באופן שעשוי להפחית את ההשפעה האמורה לעיל.

הראל חברה לביטוח בע"מ

נספחים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

רח' אבא הלל 3

רמת-גן

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") ליום 31 במרס 2016 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך ואשר נכלל בנספח א' לדוחות הכספיים של החברה. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 2015-1-15.

סומך חייקין

רואי חשבון

29 במאי 2016

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 3 להלן בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה, למעט המפורט להלן:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			נכסים
727,478	687,876	729,452	נכסים בלתי מוחשיים
1,646,348	1,578,461	1,851,326	הוצאות רכישה נדחות
1,122,044	887,240	1,146,442	רכוש קבוע
2,140,418	2,702,620	2,067,404	השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,312,319	1,278,609	1,367,422	נדלי"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,449,513	1,406,514	1,490,376	נדלי"ן להשקעה אחר
4,882,880	5,437,727	4,847,923	נכסי ביטוח משנה
31,584	62,809	65,416	נכסי מסים שוטפים
1,694,102	873,241	1,176,517	חייבים ויתרות חובה
1,005,700	1,076,620	1,196,631	פרמיה לגבייה
34,099,273	32,621,138	37,252,864	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות
6,236,737	7,059,045	6,790,368	נכסי חוב סחירים
10,329,886	9,772,430	10,748,549	נכסי חוב שאינם סחירים
703,887	619,541	744,539	מניות
1,616,123	1,666,466	1,943,379	אחרות
18,886,633	19,117,482	20,226,835	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
803,317	1,034,444	1,064,160	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
924,420	1,004,753	987,062	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
70,726,029	69,769,534	75,469,830	סך כל הנכסים
36,665,281	35,289,900	40,177,378	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			הון והתחייבויות
			הון
868,909	868,909	868,909	הון מניות ופרמיה על מניות
469,527	624,818	476,435	קרנות הון
2,615,486	2,316,813	2,353,886	עודפים
3,953,922	3,810,540	3,699,230	סך כל ההון
			התחייבויות
23,809,429	24,454,920	24,806,486	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
35,999,351	34,631,972	39,721,125	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
657,822	666,437	655,187	התחייבויות מסים נדחים
216,677	219,202	231,779	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
2,444,917	2,709,992	2,683,641	זכאים ויתרות זכות
3,643,911	3,276,471	3,672,382	התחייבויות פיננסיות
66,772,107	65,958,994	71,770,600	סך כל ההתחייבויות
70,726,029	69,769,534	75,469,830	סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 29 במאי 2016.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
9,743,322	2,540,325	2,722,349	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,644,138	405,620	358,276	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
8,099,184	2,134,705	2,364,073	פרמיות שהורווחו בשייר
1,804,853	1,523,771	32,401	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
514,373	253,348	106,113	הכנסות מדמי ניהול
311,123	70,351	69,897	הכנסות מעמלות
10,729,533	3,982,175	2,572,484	סך כל ההכנסות
9,372,936	3,748,980	2,364,538	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,305,553	325,938	386,897	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
8,067,383	3,423,042	1,977,641	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,809,108	416,543	498,500	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
653,414	160,659	196,049	הוצאות הנהלה וכלליות
14,386	3,588	3,082	הוצאות אחרות
97,818	44	2,130	הוצאות מימון, נטו
10,642,109	4,003,876	2,677,402	סך כל ההוצאות
404,372	52,123	34,652	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
491,796	30,422	(70,266)	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
98,419	(10,342)	(51,892)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
393,377	40,764	(18,374)	רווח (הפסד) לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות ביניים על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,377	40,764	(18,374)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(40,536)	242,136	32,698	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(199,413)	(88,954)	(39,239)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
46,992	337	18,762	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(13,777)	22,028	2,164	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(46,486)	(29,351)	(22,023)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
87,168	(52,492)	7,365	מסים על הכנסה (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(166,052)	93,704	(273)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
170,132	-	6,891	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
3,220	(7,800)	(5,031)	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(61,918)	2,941	2,944	מסים על הכנסה (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
111,434	(4,859)	4,804	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(54,618)	88,845	4,531	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
338,759	129,609	(13,843)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,722,349	-	708,047	996,156	1,018,146
358,276	-	281,393	43,853	33,030
2,364,073	-	426,654	952,303	985,116
32,401	26,884	15,496	13,599	(23,578)
106,113	2,255	-	1,015	102,843
69,897	-	49,343	19,206	1,348
2,572,484	29,139	491,493	986,123	1,065,729
2,364,538	-	778,760	704,668	881,110
386,897	-	354,353	5,980	26,564
1,977,641	-	424,407	698,688	854,546
498,500	-	136,652	198,828	163,020
196,049	9,752	11,784	68,525	105,988
3,082	-	-	-	3,082
2,130	14,306	(9,978)	(1,510)	(688)
2,677,402	24,058	562,865	964,531	1,125,948
34,652	20,552	4,277	2,322	7,501
(70,266)	25,633	(67,095)	23,914	(52,718)
(5,778)	(3,045)	(6,263)	(1,226)	4,756
(76,044)	22,588	(73,358)	22,688	(47,962)
24,806,486	-	9,266,716	4,100,604	11,439,166
39,721,125	-	-	3,782,066	35,939,059

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,540,325	-	749,660	595,566	1,195,099
405,620	-	319,966	49,850	35,804
2,134,705	-	429,694	545,716	1,159,295
1,523,771	59,961	34,654	25,456	1,403,700
253,348	1,119	-	570	251,659
70,351	-	54,740	15,068	543
3,982,175	61,080	519,088	586,810	2,815,197
3,748,980	-	568,193	491,059	2,689,728
325,938	-	252,110	44,973	28,855
3,423,042	-	316,083	446,086	2,660,873
416,543	-	125,809	154,150	136,584
160,659	7,536	11,024	38,964	103,135
3,588	1	-	-	3,587
44	(2,763)	11,188	(3,774)	(4,607)
4,003,876	4,774	464,104	635,426	2,899,572
52,123	37,389	4,329	2,270	8,135
30,422	93,695	59,313	(46,346)	(76,240)
138,396	75,977	34,882	10,211	17,326
168,818	169,672	94,195	(36,135)	(58,914)
24,454,920	-	9,752,066	3,255,873	11,446,981
34,631,972	-	-	357,201	34,274,771

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
9,743,322	-	3,033,376	2,517,774	4,192,172
1,644,138	-	1,304,200	201,402	138,536
8,099,184	-	1,729,176	2,316,372	4,053,636
1,804,853	135,703	149,506	104,235	1,415,409
514,373	4,281	-	2,575	507,517
311,123	-	224,698	51,474	34,951
10,729,533	139,984	2,103,380	2,474,656	6,011,513
9,372,936	-	2,429,151	1,958,337	4,985,448
1,305,553	-	1,025,470	208,436	71,647
8,067,383	-	1,403,681	1,749,901	4,913,801
1,809,108	-	599,236	661,824	548,048
653,414	35,295	43,632	156,929	417,558
14,386	-	-	-	14,386
97,818	85,690	3,957	4,111	4,060
10,642,109	120,985	2,050,506	2,572,765	5,897,853
404,372	212,884	88,840	34,551	68,097
491,796	231,883	141,714	(63,558)	181,757
(79,868)	27,802	(82,897)	(32,040)	7,267
411,928	259,685	58,817	(95,598)	189,024
23,809,429	-	8,843,601	3,585,418	11,380,410
35,999,351	-	-	395,780	35,603,571

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנחלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים **	ענפי רכוש ואחרים *	רכב רכוש	רכב חובה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
966,203	290,658	239,177	251,637	184,731
245,151	72,710	166,990	5,172	279
721,052	217,948	72,187	246,465	184,452
294,398	98,871	19,603	92,509	83,415
426,654	119,077	52,584	153,956	101,037
15,496	6,973	545	1,456	6,522
49,343	11,692	32,851	4,100	700
491,493	137,742	85,980	159,512	108,259
778,760	378,338	128,667	133,098	138,657
354,353	223,312	109,708	7,845	13,488
424,407	155,026	18,959	125,253	125,169
136,652	34,097	56,033	30,700	15,822
11,784	2,429	2,951	3,714	2,690
(9,978)	(4,490)	(351)	(938)	(4,199)
562,865	187,062	77,592	158,729	139,482
4,277	1,925	150	402	1,800
(67,095)	(47,395)	8,538	1,185	(29,423)
(6,263)	(2,818)	(221)	(589)	(2,635)
(73,358)	(50,213)	8,317	596	(32,058)
9,266,716	5,353,087	859,612	612,506	2,441,511
5,169,903	2,311,302	204,914	557,288	2,096,399

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 במרס 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים**	ענפי רכוש ואחרים*	רכב רכוש	רכב חובה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,099,433	276,129	231,945	362,941	228,418
350,576	117,708	169,843	39,436	23,589
748,857	158,421	62,102	323,505	204,829
319,163	59,010	(2,525)	158,438	104,240
429,694	99,411	64,627	165,067	100,589
34,654	14,337	1,226	3,411	15,680
54,740	13,971	29,537	8,445	2,787
519,088	127,719	95,390	176,923	119,056
568,193	209,575	133,850	161,370	63,398
252,110	114,441	103,018	24,282	10,369
316,083	95,134	30,832	137,088	53,029
125,809	32,600	52,841	28,503	11,865
11,024	2,114	2,485	3,872	2,553
11,188	4,629	396	1,101	5,062
464,104	134,477	86,554	170,564	72,509
4,329	1,791	153	426	1,959
59,313	(4,967)	8,989	6,785	48,506
34,882	14,431	1,234	3,434	15,783
94,195	9,464	10,223	10,219	64,289
9,752,066	5,437,010	987,744	723,550	2,603,762
5,092,450	2,093,879	185,140	611,573	2,201,858

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 במרס 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
484,763	798,997	872,789	826,913	2,983,462
51,066	92,206	665,012	391,241	1,199,525
433,697	706,791	207,777	435,672	1,783,937
26,660	14,631	(19,377)	32,847	54,761
407,037	692,160	227,154	402,825	1,729,176
67,698	12,828	5,753	63,227	149,506
12,081	31,757	120,526	60,334	224,698
486,816	736,745	353,433	526,386	2,103,380
359,802	643,298	413,927	1,012,124	2,429,151
48,865	81,441	324,952	570,212	1,025,470
310,937	561,857	88,975	441,912	1,403,681
80,617	175,297	198,625	144,697	599,236
10,076	15,294	10,002	8,260	43,632
1,791	340	152	1,674	3,957
403,421	752,788	297,754	596,543	2,050,506
40,229	7,622	3,418	37,571	88,840
123,624	(8,421)	59,097	(32,586)	141,714
(37,538)	(7,113)	(3,190)	(35,056)	(82,897)
86,086	(15,534)	55,907	(67,642)	58,817
2,347,384	548,286	840,528	5,107,403	8,843,601
1,988,263	475,164	187,223	2,128,547	4,779,197

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנחלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 בדצמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. לעניין חלוקת דיבידנד על ידי החברה לחברה האם ראה באור 8 לדוחות הכספיים המאוחדים.
1. לעניין חלוקת דיבידנד בעין על ידי החברה לחברה האם ראה באור 8 לדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
3. לעניין עדכון מדיניות התגמול ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין אישור התקשרות עם אדריכל ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
5. לעניין הנפקת הון משני מורכב (סדרות יב'-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות ראה באור 10 לדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,430,682	-	293,034	6,581,592	556,056	נכסי חוב סחירים (1א)
10,905,531	10,905,219	-	-	312	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
786,841	-	-	786,841	-	מניות (2א)
2,030,338	-	-	1,770,821	259,517	אחרות (3א)
21,153,392	10,905,219	293,034	9,139,254	815,885	סך הכל

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,316,299	-	323,291	7,136,262	856,746	נכסי חוב סחירים (1א)
10,185,513	10,185,187	-	-	326	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
724,621	-	-	724,621	-	מניות (2א)
1,890,739	-	-	1,617,971	272,768	אחרות (3א)
21,117,172	10,185,187	323,291	9,478,854	1,129,840	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,478,343	-	307,199	6,579,578	591,566	נכסי חוב סחירים (1א)
10,781,927	10,781,616	-	-	311	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
818,184	-	-	818,184	-	מניות (2א)
1,827,869	-	-	1,644,783	183,086	אחרות (3א)
20,906,323	10,781,616	307,199	9,042,545	774,963	סך הכל

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 6ב "מכשירים פיננסיים" בדוחות המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,009,282	2,673,434	1,971,252	2,081,721	2,908,723	2,074,696	אגרות חוב ממשלתיות
5,290,189	5,102,117	5,201,913	5,392,548	5,401,024	5,351,920	נכסי חוב אחרים: נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
3,703	5,445	3,703	4,074	6,552	4,066	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
7,303,174	7,780,996	7,176,868	7,478,343	8,316,299	7,430,682	סך הכל נכסי חוב סחירים ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			6,797	2,781	3,464	

א. מניות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
637,021	496,619	644,143	741,186	643,627	710,462	מניות סחירות
57,158	59,479	56,781	76,998	80,994	76,379	מניות שאינן סחירות
694,179	556,098	700,924	818,184	724,621	786,841	סך כל המניות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			56,995	41,958	55,673	

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א.3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
509,326	529,739	607,136	538,540	631,712	628,403	השקעות פיננסיות סחירות
1,021,882	929,371	1,068,237	1,289,329	1,259,027	1,401,935	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
<u>1,531,208</u>	<u>1,459,110</u>	<u>1,675,373</u>	<u>1,827,869</u>	<u>1,890,739</u>	<u>2,030,338</u>	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
			<u>107,458</u>	<u>70,631</u>	<u>117,134</u>	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			<u>616,518</u>	<u>517,041</u>	<u>595,826</u>	מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

דווח

בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)

של

הראל חברה לביטוח בע"מ

(כולל חברות מנהלות של קרנות פנסיה)

ליום 31.12.2015

ליום 31 בדצמבר 2015

תוכן עניינים

1.	כללי	3
1.1	רקע והיקף הגילוי	3
1.2	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	4
1.3	פרקים עיקריים במסמך	4
1.4	הגדרות	5
1.5	הערות, הבהרות וסייגים	6
1.5.1	כללי	6
1.5.2	רפורמות וחקיקה	6
1.5.3	הטיפול בסיכונים	10
1.5.4	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	11
1.5.5	הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה	12
1.5.6	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה	12
2.	מתודולוגיית חישוב הערך הגלום	13
2.1	כללי	13
2.2	טיפול בסיכונים	13
2.3	הנחות כלכליות	14
2.3.1	תשואה, ריבית הוון ואינפלציה	14
2.3.2	מיסוי	14
2.4	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	15
2.4.1	הנחות דמוגרפיות	15
2.4.2	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	15
2.5	שיטת החישוב	15
2.5.1	הון עצמי מותאם (ANW)	15
2.5.2	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	15
2.5.3	עלות הון נדרש (CoC)	15
2.5.4	ערך עסקים חדשים (VNB)	16
2.6	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	16
2.7	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	16
2.8	מבחני רגישות	19
2.9	סקירת דוח הערך הגלום	19
3.	תוצאות	20
3.1	הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח)	20
3.2	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015 (במיליוני ש"ח)	20
3.3	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	21
3.4	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)	22
3.5	התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2015	25
3.6	ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2015	26
26	נספח א' – דו"ח סקירה של סוקר חיצוני	

ליום 31 בדצמבר 2015

1. כללי**1.1 רקע והיקף הגילוי**

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), חויבו חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("**Embedded Value**" או "**EV**") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. בהתאם לחוזר, הראל חברה לביטוח בע"מ ("**החברה**"), מפרסמת בזה, את הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברה ליום 31 בדצמבר 2015.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל (להלן: "**הוועדה**" ו-"**דוח הוועדה**"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכל כמפורט בסעיף כאמור.

דיווח זה כולל, מלבד עסקי הביטוח, שפרסומם מחויב מהחוזר, גם את הערך הגלום של עסקי ניהול הפנסיה, של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ וידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ, חברות בנות בבעלות מלאה של החברה, שחושבו לפי העקרונות האמורים, בשינויים המחויבים.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון (www.mof.gov.il).

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות ב-"פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פרסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ לתוך הראל חברה לביטוח בע"מ. באותו מועד בוטל רישיון המבטח של דקלה וניתן לה רישיון סוכנות לביטוח כללי. החל מאותו מועד פועלת דקלה כסוכנות לביטוח כללי, בבעלותה של החברה.

ההתחייבויות הביטוחיות חושבו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, להנחות ולשיטות המשמשות לחישוב בחברה. פרט לרווחיות העתידית של תיק הביטוח שנרכש מאליהו חברה לביטוח בע"מ, אשר הופחתה מסכום העתודה, לא בוצעו בהתחייבויות הביטוחיות התאמות נוספות. בהתאם לאמור, חישוב שווי התיק בתוקף, התבסס על יתרת ההתחייבויות הביטוחיות לאחר שהופחתה מהן הרווחיות העתידית.

ליום 31 בדצמבר 2015

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ- "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

- רקע כללי והסבר של שיטת החישוב
- התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב
- תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים
- ניתוח השינוי בערך הגלום
- תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

ערך נוכחי של רווחים עתידיים ("PVFP")
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים במועד הדוח של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).

הון עצמי מותאם ("ANW")
ההון העצמי של החברה, לאחר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).

עלות ההון הנדרש ("CoC")
ההשפעה מנקודת ראות בעלי המניות של החברה על הערך הגלום בעקבות דרישת החזקת הון עצמי מינימאלי המוטלת על החברה (ראה סעיף 2.5.3 להלן).

שווי תיק בתוקף ("VIF")
הערך הנוכחי של רווחים עתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.

הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV")
מורכב מצירוף שווי תיק בתוקף והון עצמי מותאם. יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו ההון העצמי של החברה המתייחס למכלול פעילויות החברה כולה ולא בגין העסקים הכלולים בערך הגלום בלבד.

כמו כן יובהר, כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: (א) עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי); (ב) תחומי פעילות אחרים של חברות בשליטתה של החברה כגון פעילות סוכנויות ביטוח וניהול קופות גמל; (ג) היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).

ערך עסקים חדשים ("Value of New Business" או "VNB")
ערך נוכחי של רווחי העסקים אשר נמכרו במהלך 12 החודשים שקדמו למועד הדוח.

עסקים כלולים
העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף:
(א) פוליסות אישיות ארוכות טווח בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2015, כולל הגדלות פרמיה והפקדות חד פעמיות עתידיות הנובעות מגידול בשכר, בגין פוליסות אלו;

(ב) פוליסות קבוצתיות בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2015. על פי הכללים והעקרונות שבדוח הוועדה הוערכו רווחיהן של פוליסות אלו רק עד למועד החידוש הבא של הפוליסות;

(ג) עסקי ניהול קרנות פנסיה המנוהלות על ידי חברות מנהלות בבעלות החברה (כולל 79% מעסקי לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ).

ליום 31 בדצמבר 2015

1.5 הערות, הבהרות וסייגים**1.5.1 כללי**

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה, לכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות שמדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון, תשואות)
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה)
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים
4. התחייבויות תלויות (ראה הרחבה בבאור 38 לדו"ח התקופתי לשנת 2015 של החברה).
5. מיסוי
6. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחש ואף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי כי התוצאות בפועל מדי שנה, תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 רפורמות וחקיקה**חוזר בנושא "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט"**

ביום 24 בספטמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט אשר החליף חוזר קודם באותו השם. החוזר קובע כי כל תכנית לביטוח בריאות תהיה לתקופה של שנתיים ותחודש מאליה, בראשון לחודש יוני מידי שנתיים, ללא בחינה של מצב רפואי קודם וללא תקופת אכשרה נוספת. הסכמה מפורשת של המבוטח לחידוש הביטוח תידרש כאשר במועד החידוש חלה עלייה של יותר מ-10 שקלים או יותר מ-20% בדמי הביטוח החודשיים, לפי הגבוה מביניהם, או כאשר חלה הפחתה בכיסוי הביטוחי כתחליף להעלאת פרמיה. בהעדר הסכמה כאמור, במקרים אלו, יבוטל הביטוח עבור אותו מבוטח. במקרה של חידוש פוליסה שלא על-פי הסכמה מפורשת של המבוטח, רשאי המבוטח להודיע בתוך 60 יום ממועד חידוש הפוליסה על ביטולה, והפוליסה תבוטל החל ממועד החידוש, ובלבד שהמבוטח לא הגיש תביעה למימוש זכויות לפי הפוליסה בשל מקרה ביטוח שאירע בתקופה זו. שינויים שמבטח נדרש לערוך בפוליסה במועד החידוש- רשאי שלא

ליום 31 בדצמבר 2015

לבצעם בתנאי שאינו ממשיך לשווק את הפוליסה למבוטחים חדשים. שינויים שמבטח יערוך בפוליסה יחולו במועד החידוש עבור כל המבוטחים הקיימים החל מפברואר 2016. בחוזר נאמר כי מבטח ישלח למבוטחים קיימים הודעות בדבר האפשרות לעבור לפוליסת פרט בהתאם להוראות החוזר ברצף ביטוחי עבור כיסויים קיימים בפוליסה הנוכחית של המבוטח. תחילתו של החוזר ביום 1 בפברואר 2016.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על שיעור הביטולים בתוכניות אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית מעבר זו.

חוק התכנית הכלכלית

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, פרק: בריאות. במסגרת זו, נקבע, בין היתר, כי קופת חולים במסגרת שירותי בריאות נוספים וחברת ביטוח ישלמו בשל ניתוח לפי תכנית ביטוח או במסגרת שירותי בריאות נוספים, לרופא או למוסד רפואי שבו בוצע הניתוח, רק לפי הסדר ניתוח ולא ישלמו כל תשלום או החזר כספי בשל ניתוח למטופל למעט במסגרת החריגים אשר נקבעו, לפיהם יהיו רשאיות קופת חולים או חברת ביטוח להגיש לאישור רשימה של 50 רופאים מומחים לגביהם תהינה רשאיות להציע החזר כספי.

בנוסף, רופא או מוסד רפואי או מי מטעמם לא ידרשו ולא יקבלו מהמטופל כל תשלום בשל ניתוח או בשל בחירת רופא מנתח, אם הניתוח בוצע במסגרת הסדר ניתוח, למעט ההשתתפות העצמית; לא ייכלל רופא ברשימת הרופאים המנתחים שלקופת החולים או לחברת הביטוח יש עמם הסדר ניתוח, אלא אם יש להם הסדר התייעצות עמו וכן הוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ואת פקודת בריאות העם, 1940 כך שכל תשלום לרופא או לבעל מקצוע בגין שירות רפואי שביצע בתחומי מוסד רפואי, ישולם לרופא או לבעל מקצוע על ידי המוסד הרפואי בלבד, (למעט במקרים בהם לרופא או לבעל המקצוע זכאות לתשלום חברת ביטוח או מקופת חולים במסגרת התקשרות ביניהם).

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה, אשר עשוי להשפיע על סכומי התביעות בתוכניות אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המערכת הרפואית בכללה לאור חוק זה.

חוזר בנושא "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם"

ביום 14 בדצמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם", אשר קובע כללים להנהגת כתבי שירות, לרבות השירותים, אשר ניתן להציע במסגרת כתבי השירות ולאופן שיווקם על-ידי חברות ביטוח או סוכנים ללא מעורבות חברות ביטוח. תחילתו של החוזר ביום 30 ביוני 2016 והוא יחול על כתבי שירות שישווקו או שיחודשו לאחר יום התחילה (לרבות כתבי שירות המתחדשים מאליהם מדי שנה), ועל חברות ביטוח וסוכני ביטוח, בכל ענפי הביטוח.

ליום 31 בדצמבר 2015

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על ביטולם או עדכונם של כתבי שירות בתיק הקיים, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את עמדת הממונה בנושא זה.

חוזר בנושא "שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים"

ביום 6 בדצמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, הקובע הוראות המאפשרות לשווק תכניות כאמור, למבוטח שיש לו פוליסת ביטוח חיים משולבת בחיסכון עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים שנרכשה עד ליום 31 בדצמבר 2013, המבקש לבצע ניוד. תחילתן של מרבית ההוראות ביום פרסומן.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על ניודם של פוליסות ביטוח חיים, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית ניוד זו.

איחוד חשבונות בקרן פנסיה - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים

ביום 5 בנובמבר 2015 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 13), התשע"ה-2015, במסגרתו נקבעה הוראת שעה המאפשרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה, והמסדירה מנגנון להעברת כספי עמיתים לא פעילים בקרנות פנסיה לחשבונות פעילים של אותם עמיתים בקרנות פנסיה אחרות, וכן הוראות הקובעות מנגנון להעברת כספים לחשבונות מצטרפים חדשים לקרן פנסיה מחשבונות לא פעילים של אותם עמיתים בקרנות פנסיה אחרות, וזאת בהעדר סירוב של העמיתים. תחילתן של ההוראות בנושא איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה ביום 1 באפריל 2016, ותחילתן של ההוראות בנושא איחוד חשבונות בעת הצטרפות לקרן פנסיה ביום 1 בינואר 2017.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה, אשר עשוי להשפיע על ניודם של עמיתים בקרן הפנסיה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית ניוד זו.

ליום 31 בדצמבר 2015

קרן ברירת מחדל - חוזר בנושא "הוראות לעניין בחירת קופת גמל"

ביום 13 במרץ 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר קובע, כי צירוף עובד לקופת גמל מבלי שמילא טופס הצטרפות יתאפשר רק לקופת גמל שהיא קרן ברירת מחדל, אשר נבחרה על-ידי הממונה, או לקופת גמל שהיא קופת ברירת מחדל אחרת, אשר נבחרה על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם להוראות החוזר. כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין אופן בחירת קופת ברירת מחדל על ידי הממונה ובכלל זה כי לעניין זה יינתן יתרון לקרנות פנסיה, אשר נתח השוק שלהן אינו עולה על 5% וכן כי דמי הניהול שיוצעו על-ידיה יהיו בתוקף ביחס לעמית חדש, אשר צורף אליה למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותו לקרן. עוד נקבעו בחוזר כללים לעניין בחירת קופת ברירת מחדל אחרת על-ידי מעסיק או ארגון עובדים ובהם, כי הבחירה תעשה בהליך תחרותי שיאפשר לכל חברה מנהלת של קופת גמל מאותו הסוג ליטול בו חלק, כי לא תוכל להיבחר חברה שצד קשור שלה מספק שירותי סליקה או בקרה למעסיק, או שהיא או צד קשור שלה משווקים כסויים ביטוחיים משלימים שעלותם אינה נגבית מתשלומי העובד, אלא אם דמי הניהול שהציעו היו הנמוכים ביותר שהוצעו בהליך התחרותי וכן אם היא או צד קשור שלה נותנים למעסיק טובת הנאה כלשהי.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על שיעור דמי הניהול של העמיתים הקיימים בקרן הפנסיה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

עמדת ממונה שעניינה "תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון"

ביום 18 בינואר 2015 פורסמה עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון וביום 30 במרץ 2015 פורסמה הבהרה לעמדת ממונה זו. לפי עמדת ממונה זו תשלום דמי עמילות לבעל רישיון שנגזר מדמי הניהול שגובה הגוף המוסדי מהלקוח, באופן שבו ככל שדמי הניהול גבוהים יותר, דמי העמילות שמשולמים לבעל הרישיון יהיו גבוהים יותר, הוא פסול ואינו עולה בקנה אחד עם החובות המוטלות על חברות מנהלות של גופים מוסדיים ועל בעלי רישיונות בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2015 וחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי למכלול ההשפעות העתידות של עמדת ממונה זו, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

ליום 31 בדצמבר 2015

חוק "ההתייעלות הכלכלית"

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, במסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ונקבע, בין היתר, כי עוסק בשיווק פנסיוני או גוף קשור בו לא ייתנו שירותי תפעול למעביד שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני, אלא בהתקיים התנאים המפורטים בחוק לפיהם סוכן הביטוח הפנסיוני יגבה מהמעביד בכל חודש דמי סליקה בגין שירותי התפעול בעבור כל עובד שלא יפחתו מ- 0.6% מסך ההפקדות לקופת הגמל עבור העובד בתוספת מע"מ או מ- 10.5 ש"ח בתוספת מע"מ, על פי הגבוה מביניהם, עמלת ההפצה שמשלם הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני תפחת בשיעור דמי הסליקה כאמור, ודמי הניהול שישלם העובד יפחתו בשיעור הפחתת עמלת ההפצה ונבחרה בעבור העובדים קופת ברירת מחדל לפי סעיף 20 לחוק הפיקוח על קופות גמל. עוד נקבע במסגרת החוק, כי לא יידרש ייעוץ או שיווק פנסיוני בעת ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, על-ידי הלקוח במישרין מול הגוף המוסדי ביוזמת הלקוח (למעט אם הלקוח הוא מבוטח פעיל בקרן ותיקה, מבוטח פעיל בקופת ביטוח, ביצוע העסקה יכלול החרגות בשל מצב בריאותי לקוי של הלקוח, או אם התקיימו תנאים נוספים כפי שיקבע הממונה), בעת הפקדת תשלומים בעבור עובד בקופת גמל על-ידי מעסיק אשר נתן לו הזדמנות לבחור קופת גמל אחרת, והלקוח לא בחר בקופה כאמור, ובעת ביצוע פעולות במוצר פנסיוני מכוח חובה על פי דין; כי סוכן ביטוח פנסיוני יהיה רשאי לקבל ו בקשר עם שיווק פנסיוני או ביצוע עסקה בעבור לקוח, רק אחד מאלו: תשלום שכר או הוצאות ישירות מהלקוח או עמלת הפצה מהגוף המוסדי, כמו כן, תוקן במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 ונקבע כי עובד יהיה רשאי לבחור בעל רישיון לשם מתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות בקופת גמל, למעט הפקדת כספים, וכי מעביד לא יתנה הפקדת כספים עבור עובד או מתן טובת הנאה אחרת לעובד במתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות אחרות עבור העובד על-ידי בעל רישיון מסוים.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה על הערך הגלום, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטים בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישה החברה את הערך הגלום:

- בחישוב הערך הגלום לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברות התרחשות סיכונים אלה, וכן סיכונים אחרים אשר אין ביכולתה של החברה להעריך את השפעתם כגון סיכונים תפעוליים.

כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות. אי לכך, קיימת אפשרות

ליום 31 בדצמבר 2015

- להתממשותם בעתיד של תרחישים קיצוניים, שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות אשר מתאימות לניסיון בפועל בטווח הארוך.
- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין הנחות המודל לסיכונים שאינם סיכוני שוק לבין סיכוני השוק, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו על-ידי החברה.
  - על פי ההנחיות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, על כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
  - הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם ניתנים לגידור או שהמשקיעים יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. בפועל, יתכן שלא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים ולא ניתן לגדרם (להלן: "סיכונים בלתי מגודרים"). בהעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה ובהעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הופחת הערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצוין כי בשנת 2011 התקשרה הוועדה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראויה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום, הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB), כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. נכון ליום פרסום דוח זה, טרם התקבלו המלצות מפורטות או סופיות מהיועצים האמורים ולפיכך, הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור האמור לא בוצעה בדיווח זה ההתאמה כאמור.

על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות המוצגים בסעיף 3.6. יש להדגיש כפי שכבר צוין לעיל, כי אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי את השפעת הסוגיות דלעיל על הערך הגלום ועל-כן ניתוח הרגישות המוצג אינו מהווה הערכה מצד החברה, אלא נועד לשמש כלי לקוראי הדוח לצורך הערכת ההשפעה האפשרית של התממשות הסיכונים המפורטים לעיל וסוגיות אחרות לפי שיקול דעתם. בהקשר זה נציין כי בדו"ח הערך הגלום הנוכחי הוסף לראשונה ניתוח רגישות להפחתת דמי הניהול בעסקי הפנסיה.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, לא הותאם שווים החשבונאי של כל נכסי החברה לשווי ההוגן, אלא הותאמו רק הנכסים החופפים לעסקים הכלולים בערך הגלום. יצוין כי אג"ח מיועדות

ליום 31 בדצמבר 2015

(הן בביטוח חיים והן בקרנות הפנסיה החדשות) הוערכו, מסיבות טכניות, בהתאם לעלותם המותאמת בספרים, תוך התחשבות בריבית שזכאים לקבל מחזיקי איגרות החוב הללו, באופן שהביא לכך ששוויים ההוגן נכלל בערך הגלום.

1.5.5 הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה

בחישוב הערך הגלום וערך העסקים החדשים של עסקי ניהול פנסיה, הניחה החברה שלא יחולו שינויים בהסדרי הסבסוד הממשלתי השונים, המתבטאים בשיעורי תשואה מובטחים על אג"ח מיועדות קיימות ו/או צפויות להיות מונפקות בעתיד, בקרנות הפנסיה החדשות והוותיקה ובתוספת לתשואה על נכסים בקרן הפנסיה הוותיקה.

1.5.6 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.

כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין). כן יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס להראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים.

כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מיצג את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה והחברות הבנות שלה ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, בכפוף לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

חישוב הערך הגלום מבוסס על חקיקה ורגולציה אשר פורסמו עד סוף שנת הדיווח, ולכן לא כולל ביטוי לשינויים אפשריים בשיעורי מס חברות ומע"מ או בירידה אפשרית בהטבות מס לביטוח פנסיוני.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (או סיכוני שוק) - כל תזרים מהוון לפי ריבית הוון התואמת את הסיכון שגלום בו. בפועל, במודל נעשה שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach, שבה מתאימים את תזרימי המזומנים לסיכוני השוק הגלומים בהם ולכן מהווים אותם לפי ריבית חסרת סיכון. ריבית חסרת סיכון זו משמשת גם להערכת התשואה הצפויה על ההשקעות. יצוין כי התחזית הצפויה מאג"ח מיועדות חושבה על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינן הוון אף הוא לפי שיעור ריבית חסרת סיכון.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הוועדה, יחד עם היועצים, החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהינן לא נזילות, ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות"), כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם, ובתחומים נוספים בענף הביטוח העולמי. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון, בגין "פרמיית אי-נזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום הדו"ח, הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולפיכך לא ניתן ביטוי ל"פרמיית האי-נזילות", במסגרת דו"ח זה.

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפורז ומגוון. לכן בהינתן הנחה זו, חושב ערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

ליום 31 בדצמבר 2015

2.3 הנחות כלכליות**2.3.1 תשואה, ריבית הוון ואינפלציה:**

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום התשואות של ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון (spot) נכון לסוף 2015 הינם:

שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית
2016	0.45%	2026	0.77%	2036	1.41%
2017	0.41%	2027	0.86%	2037	1.44%
2018	0.22%	2028	0.95%	2038	1.48%
2019	0.10%	2029	1.02%	2039	1.51%
2020	0.14%	2030	1.09%	2040	1.54%
2021	0.23%	2031	1.16%	2041	1.56%
2022	0.32%	2032	1.22%	2042	1.59%
2023	0.43%	2033	1.27%	2043	1.61%
2024	0.54%	2034	1.32%	2044	1.63%
2025	0.66%	2035	1.37%	2045	1.65%

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה הצפויה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2 מיסוי

הטבלה שלהלן משקפת את המצב החוקי נכון ליום 31.12.2015, שעל בסיסו בוצע החישוב.

שנה	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021+
שיעור מס	37.58%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%

ביום 5 בינואר, 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, בגדרו הופחת שיעור מס החברות הקבוע בסעיף 126(א) לפקודת מס הכנסה, משיעור של 26.5% לשיעור של 25%, וזאת בתוקף החל מיום 1.1.2016. בהתאם, שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים (כולל מס רווח) בשנת 2016 ואילך הנו 35.9%.

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי ומשקפות את הצפי העתידי של החברה בגין גורמים אלה. (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו.

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת ההוצאות לתחומים השונים (ביטוח חיים וביטוח בריאות ופנסיה), העמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו') התפתחות ההוצאות לאורך השנים על בסיס השינויים בתמהיל העסקים ובהתחשב בהסכמי ניהול ותפעול של הראל פנסיה (ראה באור 38.ה.17 לדו"ח התקופתי לשנת 2015 של החברה). החישובים במודל ה- E.V. מבוצעים על בסיס ערכים ריאליים צמודים למדד. החברה הניחה כי ההוצאות הריאליות תעלנה בעתיד בשיעור העלייה בפרמיות/דמי-גמולים או בשיעור הגידול בתיק הנכסים, בהתאם להעמסת ההוצאות לפעילויות השונות.

2.5 שיטת החישוב**2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)**

ההון העצמי המותאם מבוסס על ההון העצמי של החברה בתאריך הדיווח בתוספת שיערוך לשווי הוון (בניכוי מס) של הנכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות. לסכום זה נערכו מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף. ראה טבלה בסעיף 3.3.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, ניהול זכויות פנסיוניות של עמיתי קרנות הפנסיה ונתונים אחרים המצויים בידי החברה והחברות המנהלות של קרנות הפנסיה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיוונים.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

ליום 31 בדצמבר 2015

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

כאמור לעיל, ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת המכירה ועד פקיעתה של העסקה (הפוליסה או תכנית הפנסיה). הערך הנוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, נתונים אודות עמיתי קרנות הפנסיה ונתונים אחרים, והכל על מנת לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום.

חישוב ה-VNB - נערך בגין האוכלוסיות הבאות:

- כל הפוליסות שהופקו בשנת 2015.
- כיסויים חדשים שהופקו במהלך שנת 2015 כתוספת לפוליסות שהופקו לפני שנת 2015.
- פוליסות קבוצתיות שחודשו במהלך שנת 2015.
- פרמיות חד-פעמיות על פוליסות קיימות שאינן נובעות מגידול בשכר.
- מצטרפים חדשים לקרנות הפנסיה במהלך שנת 2015.

יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים מסוף שנת 2015 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת המבוטחים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך הגלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם ושווי התיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלה. כל הסכומים מוצגים לאחר ניכוי מס. השינוי מפורט לגורמי ההשפעה השונים שלו כדלקמן:

1. התאמות לערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2014 - בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה. בעסקי ניהול הפנסיה התיקון המרכזי הינו עדכון מודל חישוב דמי הניהול העתידיים של הפנסיונרים.
2. שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות - מדי שנה החברה מעדכנת את ההנחות השונות לפיהן היא מעריכה את הערך הגלום, בין היתר על בסיס נתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בצפיפות הנהלת החברה. השינויים העיקריים בערך הגלום בעניין זה הינם כדלקמן:
  - א. גידול בשווי תיק הנובע מהקטנת הנחת ההוצאות.
  - ב. בביטוחי חיים ובריאות: קיטון בשווי תיק הנובע מעדכון שיעורי הביטולים.
  - ג. בעסקי ניהול הפנסיה: קיטון בשווי התיק הנובע מעדכון הנחת שיעורי דמי ניהול עתידיים.
3. רווח צפוי הכלול בערך הגלום - הערך הגלום כולל רווחים שצפוי שהחברה תרוויח גם אם לא תמכור עסקים חדשים ולא תפעל בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים משלושה מקורות:

ליום 31 בדצמבר 2015

- א. תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת – הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
- ב. תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם – ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
- ג. רווח כולל שצפוי לעבור משווי תיק בתוקף להון עצמי מתואם במהלך 2015: במהלך שנת 2015, ירד הרווח החזוי לשנת 2015 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכול מקור זה לא משפיע על סך הערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב השווי תיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.
4. השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות - הניסיון בפועל לגבי שיעורי התביעות, הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו על בסיס סעיף 2 לעיל, לצורך חישוב הערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים מתום השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד לגבי שווי התיק שבתוקף ועל ההון המותאם, בהתאמה. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים שכל אחד מהם לא מהותי להערכת החברה, הכוללים בין היתר, שינויים בפוליסות ביטוח קיימות, תנאי ביטוח משנה או הסכמי עמלות עם סוכנים. בשנת 2015, עיקר הסטיות בעסקי ביטוח היו בגידול בתשלומי תביעות שהיו גבוהים מהצפוי וכן בגידול בעתודות שהיה מעבר לצפוי, בפרט בפוליסות הבריאות והסיעוד הקבוצתיות, אשר הביאו להקטנת ההון המותאם. בעסקי פנסיה, הגורמים המרכזיים לסטייה הינם ביטולים ופדיונות נמוכים מהצפוי.
5. רווח מעסקים חדשים - הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב מכירת פוליסות ביטוח חדשות במהלך השנה והצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצג במסגרת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (מוצג במסגרת שווי התיק שבתוקף).
- נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 5 לעיל "רווח ריאלי תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מהפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי) ולפני ההשפעה של אינפלציה ושל גורמים כלכליים לא צפויים כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

ליום 31 בדצמבר 2015

6. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV - מוצגת ההשפעה על הרווחים בפועל בשנה, בשל הוצאות חריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2015 לא היו הוצאות שלא נכללו ב-EV.
7. רווח מפריטים מיוחדים - בשנת 2015 לא היו פריטים מיוחדים.
8. השפעת אינפלציה במהלך 2015 - סעיף זה כולל את השפעת האינפלציה בשנת 2015 (0.1%-) על יתרת הפתיחה של ערך הגלום, בעיקר בגין הצמדת הפוליסות למדד, עובדה שמשפיעה על שווי התיק בתוקף, והשפעת תשואה צפויה בשיעור המדד על ההון המותאם
9. רווח כתוצאה מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות - סעיף זה כולל שלושה מרכיבים:
- א. ההשפעה על שווי התיק משינויים שחלו בהנחות הכלכליות אשר מבוססות על הריביות בשוק. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון ואת התשואות הצפויות.
- ב. ההשפעה מהפער בין התשואה בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהייתה צפויה בתחילת השנה כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:
- i. בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון וכנגד עתודות הביטוח בגין העסקים הכלולים. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.
- ii. בשווי התיק - עקב קיטון הרווחים הצפויים מהתיק בעתיד, אשר נובע משינוי וקטור ריבית חסרת סיכון. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.
- נהוג לכוון את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 לעיל "רווח ריאלי על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של אינפלציה ושל עסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי).
- רווח מעסקים לא-כלולים - סך הערך הגלום כולל את מלוא ההון העצמי של החברה, ועל כן חלק מהגידול/קיטון בערך גלום מוסבר מהרווחים/ההפסדים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק. בסעיף זה כלולות הוצאות מימון שלא שויכו למגזרי הפעילות בסך 55 מלש"ח (לאחר מס) יחד עם הרווחים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק.
- סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 10 מהווה את סך "הרווח על בסיס ערך גלום" (כולל השפעת אינפלציה).
10. תנועות בהון - בסעיף זה מוצג השינוי בערך הגלום הנובע מתנועות בהון לרבות תשלום דיבידנד במהלך השנה.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים, אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.
3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2015 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2015.
4. תמותה – מבחן הרגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח (כולל מוות מתאונה), לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אובדן כושר או סיעוד.
5. תמותה של מקבלי קצבת זקנה – מבחן רגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח למקבלי קצבאות זקנה בלבד, לא כולל תמותה של מקבלי קצבאות אחרים.
6. תחלואה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח הכולל את כל התביעות שאינם מקרי מוות הכלולים בס"ק 4 לעיל, כולל תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. המבחן מתייחס לשכיחויות של מקרי התביעה ולא לתקופת תשלום התביעות בגין אי-כושר עבודה וסיעוד.
7. ריבית – תוצאת מבחן הרגישות כוללות את:
  - א. השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי החברה.
  - ב. השפעת שינוי שיעור הריבית על שווי נכסים נושאי ריבית שקלית או צמודה, העומדים למול העסקים הכלולים.
8. מימוש קצבה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח המתייחס לגידול במימוש יתרות החיסכון לקצבה חודשית בעת גיל פרישה.
9. שינוי שכר - מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לשינוי בשיעור עליית השכר.
10. דמי ניהול - מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לדמי ניהול עתידיים.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני שביצע סקירה של הדוח בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 ושל ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן של ניתוחי הרגישות המוצגים בדוח זה.

ליום 31 בדצמבר 2015

3. תוצאות

3.1 הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח)

סה"כ EV עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	התאמה לאיחוד עסקי ניהול קרנות פנסיה ב-EV של החברה	EV עסקי ניהול קרנות פנסיה	EV עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
3,075	(439)	156	3,358	הון עצמי מותאם
10,468	0	2,994	7,474	ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס
(256)	0	(26)	(230)	בניכוי עלות הון נדרש
13,287	(439)	3,124	10,602	ערך גלום

3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015 (במיליוני ש"ח)

סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
1,289	253	1,036	ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש
(25)	(3)	(22)	עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים
1,264	250	1,014	סה"כ ערך עסקים חדשים

לצורך השוואה בלבד מוצג כאן ערך העסקים החדשים של המכירות בשנת 2014, כפי שפורסם בדו"ח הערך הגלום ליום 31.12.2014.

סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
1,331	279	1,052	ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש
(27)	(3)	(24)	עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים
1,304	276	1,028	סה"כ ערך עסקים חדשים

ליום 31 בדצמבר 2015

3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

טבלה 3.3 א' – עסקי ביטוח

במיליוני ש"ח	
3,954	הון עצמי (מאזן החברה)
368	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(1,534)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
570	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
3,358	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים של ביטוח ארוך טווח

טבלה 3.3 ב' – חברות מנהלות קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
293	הון עצמי (מאזני החברות)
(189)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
53	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
(1)	בניכוי מוניטין בגין קרנות פנסיה שנרכשו, הרשום במאזן חברה המנהלת של קרן הפנסיה
156	הון עצמי מותאם בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה

טבלה 3.3 ג' – הראל חברה לביטוח: הכללת עסקי ניהול קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
3,358	הון עצמי מותאם בגין פוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) מטבלה 3.3 א לעיל.
(189)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC למאזן) בגין פנסיה
53	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC בגין פנסיה
(147)	בניכוי שווי חברות מנהלות קרנות פנסיה שנרכשו ומוניטין בגינם, הכלול בהון עצמי
3,075	הון עצמי מותאם בהתחשב בעסקי ניהול קרנות פנסיה

ליום 31 בדצמבר 2015

3.4 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)

טבלה 3.4 א' – עסקי ביטוח

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
9,864	6,538	3,326		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
87	87	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
9,951	6,625	3,326		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
(119)	64	(183)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
366	307	59	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(807)	807	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב-2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(422)	(172)	(250)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2014 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
(175)	(608)	433		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב- 31.12.2015
1,014	1,352	(338)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
839	744	95		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(75)	(61)	(14)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
(66)	(64)	(2)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
698	619	79		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
22	0	22		רווח כולל מעסקי ניהול פנסיה
97	0	97	2.7.10	רווח מעסקים לא כלולים
817	619	198		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - כולל כל עסקי החברה
(166)	0	(166)		תנועות בהון
651	619	32		סה"כ שינוי ב-EV
10,602	7,244	3,358		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

טבלה 3.4 ב' – חברות מנהלות עסקי פנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
2,813	2,674	139		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
(140)	(140)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
2,673	2,534	139		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
135	135	0	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
90	84	6	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(58)	58	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(9)	(8)	(1)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
216	153	63		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2015
250	290	(40)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
466	443	23		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(22)	(22)	0	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
8	13	(5)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
452	434	18		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
(1)	0	(1)		תנועות בהון ועסקים לא כלולים
451	434	17		סה"כ שינוי ב-EV
3,124	2,968	156		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

טבלה 3.4 ג' – סה"כ עסקי ביטוח ופנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
12,270	9,212	3,058		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
(53)	(53)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
12,217	9,159	3,058		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
16	199	(183)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
465	391	74	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(865)	865	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(431)	(180)	(251)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
50	(455)	505		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2015
1,264	1,642	(378)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
1,314	1,187	127		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(100)	(83)	(17)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
(64)	(51)	(13)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
1,150	1,053	97		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
97	0	97		רווח מעסקים לא כלולים
(177)	0	(177)		תנועות בהון
1,070	1,053	17		סה"כ שינוי ב-EV
13,287	10,212	3,075		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

3.5 התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2015

א. עסקי ביטוח

במיליוני ש"ח	
393	רווח נקי לשנת 2015
(55)	פריטים שהועברו דרך קרן הון
338	רווח כולל לאחר מס
(151)	שינוי ב-DAC לפני מס
51	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
(42)	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
196	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
0	התאמה ליתרה פתיחה של הון עצמי
(166)	תנועות בהון
30	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ב. חברות מנהלות עסקי פנסיה

במיליוני ש"ח	
34	רווח נקי לשנת 2015
0	פריטים שהועברו דרך קרן הון
34	רווח כולל לאחר מס
(24)	שינוי ב-DAC לפני מס
8	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
0	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
18	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
-1	תנועות הון
17	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ליום 31 בדצמבר 2015

3.6 ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2015

א. עסקי ביטוח

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
	1,014		10,602	התוצאה הבסיסית
2.2%	22	(1.4%)	(152)	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(3.4%)	(35)	(2.6%)	(281)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(15.4%)	(156)	(5.6%)	(595)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(3.2%)	(32)	(0.3%)	(27)	עליה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים
(9.3%)	(94)	(7.4%)	(786)	עליה של 10% בשיעורי התחלואה
(0.7%)	(7)	(3.0%)	(321)	ירידה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה
(0.0%)	-	(1.0%)	(110)	עליה יחסית של 10% בשיעור מימוש קצבה
(2.3%)	(24)	1.0%	111	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
3.4%	35	2.6%	281	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
19.0%	193	6.6%	696	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
2.6%	27	0.1%	15	הקטנה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים לפני גיל פרישה
9.9%	100	7.3%	777	הקטנה של 10% בשיעורי התחלואה
1.4%	14	2.7%	284	עליה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה

ליום 31 בדצמבר 2015

ב. עסקי פנסיה

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
	250		3,124	התוצאה הבסיסית
6.0%	15	4.8%	151	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(7.9%)	(20)	(5.5%)	(173)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(21.0%)	(53)	(8.4%)	(263)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(13.4%)	(34)	(6.0%)	(187)	ירידה של 1% בעליית השכר
(6.2%)	(15)	(4.6%)	(144)	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
7.9%	20	5.5%	173	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
23.3%	58	9.2%	288	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
15.1%	38	6.5%	203	עליה של 1% בעליית השכר
(19.7%)	(49)	(14.5%)	(452)	הפחתה של 10% בדמי ניהול

אריה וירצבורגר
משנה למנכ"ל
ואקטואר ראשי

רון אגסי
משנה למנכ"ל
ומנהל חטיבת
הכספים

מישל סיבוני
מנכ"ל

29 במאי, 2016

לכבוד
הדירקטוריון של
הראל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015

מבוא

סקרנו את המידע שהוכן ע"י הראל חברה לביטוח בע"מ בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח ועסקי ניהול קרנות פנסיה (להלן – "דוח הערך הגלום"). הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של דו"ח הערך הגלום. אחריותנו היא להביע מסקנה על הערך הגלום בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

סקירתנו כללה את הנהלים הבאים: קריאת דוח הערך הגלום, עריכת דיונים וביורורים עם האחראים והגורמים המקצועיים בחברה שעסקו בהכנת הדוח האמור, בחינת המתודולוגיה ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום והתאמתם לקווים המנחים שנקבעו בחוזר המפקח על הביטוח מספר 11-1-2007 על נספחיו (להלן חוזר המפקח). כמו כן הסקירה כללה ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח, השוואה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי רלוונטי של החברה וכן בחינת סבירות הנחות.

סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים בדוח הערך הגלום בכדי שיוכל להיחשב כדוח שנערך על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום, בכפוף לאמור בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום ולמצוין להלן. כמו כן לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים באופן ופורמט הדוח ולא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיפים 1 ו-2 להלן.

אנו מפנים את תשומת הלב לעניינים הבאים:

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד. במסגרת הסביבה בה פועלת החברה, ומטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום. לאמור לעיל חשיבות ניכרת נוכח אי הודאות בדבר השלכות של הרפורמות בשוק החיסכון ארוך הטווח ובשוק הבריאות. חישוב ערך הגלום אינו כולל את מכלול ההשפעות האפשריות ככל שיהיו.

2. יש לקרוא בעיון את מכלול הסייגים המפורטים בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום בדבר הטיפול בסיכונים ועניינים אחרים.
3. הערך הגלום כולל גם את הערך הגלום של עסקי ניהול קרנות פנסיה בבעלות החברה אשר פרסומו אינו מתחייב על פי הנחיות המפקח.

בכבוד רב,

סומך חייקין

רואי חשבון